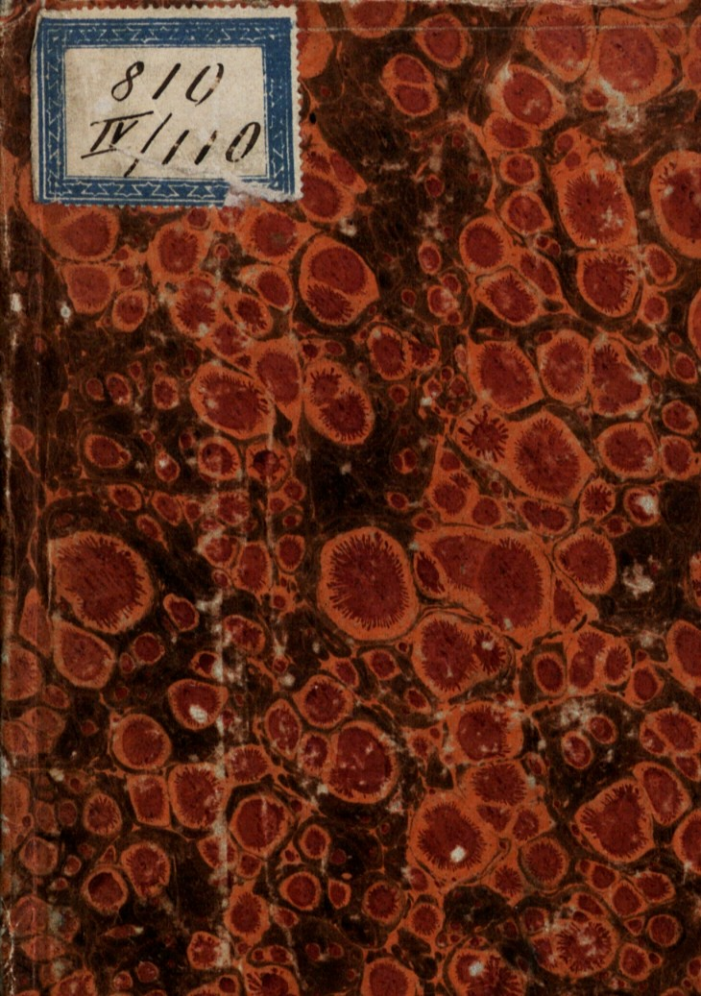

810
IV/110

886.2-1

886.3-1

886.2.09

Zou. Brief.

RAZLIČITE PĚSNI.

G U S L E
I
T A M B U R A .

RAZLIČITE PĚSNI

od

Stanka Vraza.

Knjiga prvá.

ZLATNI PRAG.

U NAR. ČESKOF. TISKARNI JAR. POSPISILA.

1845.

Städtische
Ferk Museum-Bibliothek
PETTAU

УАТТЭЭ

көтөпхана-музейи кыя

өңөрчүлүк

815

582-27749

r
Preosvetjenomu i visokoučenomu

gospodinu gospodinu

Mihovilu Jaklinu,

duhovnomu savětniku biskupie sekavske, okružno-
mu nadziratelju nar. školah ter dekanu i župniku u
Ljutoměru na Malom Štajeru.

Preosvetjeni gospodine !

Predragi striče !

Poznato je Preosvećenstvu Tvoemu, koliko Te cēnim i štujem kao strica ljubezna i razborita, koj bi svagda priticao u pomoć neukoj i nestalnoj mladosti mojoj, pametujući ju i pobudjivajući na ljubav naukah, na poštenje, čestitost i svaku drugu blagu ćud. I dan danas kad god dolazio u kuću Tvoju, Ti me dočekivaš i gledaš kao što brižan otac dočekiva i gleda jedinca svoga, koj mu došo sputa daleka. Želim iskreno ostaviti barem malen spomen priznanja tolike Tvoje brige i ljubavi. Nu koliko Te štujem kao rodjaka, a ono opet neznam kako da dostojno priznajem štovanje svoje prama Tebi kao najstariem representantu duha slovenskog od prošaste dobe. Krasna je bila mladost Tvoja. Duša Tvoja čezla je za svetliimi danci naroda Tvoga. Ti si drugovao s mladići, kojih je srdce igralo za

stvar domorodnu, kojih su usta srěd naj-
nepriaznih okolnostih pěvala pėsme pune
velikog božanstvenog slutenja, kao što
začinju tice sladke pėsme. doćim još sněg
krije i gore i dole, sluteći u prsih pro-
lětje drago. Nu zazvući bojna trublja po
poljih naših, razleže se grom bojnih to-
povah po nebu slavljanskom, i glas směr-
nih vaših pėsamah izgubi se u žamoru
tom. A kako bi prestao žamor ratni, svět
naš pane izmoren na krilo mira i mirnog
uživanja od tolikih trudovah i žrtvah,
zatvarajući i uši i srdeca od svakog gla-
sa, koj bi ga drmao i těrao opet na po-
lje trudovah i borbah. I tako nastojanja
vaša ostanu u směrnom krugu posebnog
života nepoznata ili nemarena. Nu naro-
di slavljanski odmoriše se i poskočiše opet
na noge lagahne. I evo jih na polju jav-
nom — na mejdanu čestitiem, na putu

spasonosniem. Što ste vi tek slutili, to mi sad vidimo gdje cvjeta i uspjeva, i Bog će dati te će djeca i unuci naši uživati plodove. Opet se razlega glas pješamah slověnskih po lugovih i gorah domaćih i neodolivom silom kârći si put iz tèsnog kruga družbenog u prostrano polje javnosti. Drugovi mladosti Tvoje izumroše već ili dušom ili telom. Samo Ti jedini još stojiš na svētu života kao stari osamljen dub u gori, kojeg se perunica dotaknuti nesmije. Ti si jedini živi ostatak one prekrasne poetične dobe; jerbo Bog te nadario duhom, koj nadvladajući tuge i žalosti nestorskih godinah, žive i dan danas sa svom silom i snagom mladosti. Ti neprezireš ognja našeg. Ti nisi ni castigator ni censor minorum, nego se veseliš iskreno nad svakim domorodnim korakom sadašnjeg

plemena, raduješ nad svakim cvětom ili plodom književnog sadašnjeg života a ono s istom plemenitom dušom, s kojom si pod krasnu Tvoju mladost nastojao s drugovi svojimi okó iste svrhe. Zato ti budi slava i hvala na ljubavi plemenitoj i primi za nju malen ovaj uzdar ab uno minorum s tom iskrenom njegovom željom, da Višnji okrunio plemenitu starost Tvoju još s mnogo godinah jasnih i vedrih — kao što je duša u Tebi i božje nebo nad Tobom.

Zagreb na prvi dan godine 1845.

Pr. Tv.

pokorni sestranic

St. Vr.

Predgovor i zagovor.

Dragi moj štioče!

Ti već u tretju godinu gotovo nisi čuo glasa niti vidio traga vili mojój, nesastavši se s knjižicom, u kojoj bi ona bila iznèla na svèt proizvode svoje. Ti si mi medju tim bio višeputah pisao, pitajući me, šta da radi? da li putuje, da li boluje, ili se možebit već i sasvim prestavila? Ja ti istina dosad nisam odgovorio, misleći da ti kao čovèk od svestranog znanja i to znadeš, da je putovala kojekuda po pazarih srbskih (ti ćeš do duše kazat) bolujući, čim je malo kada iznosila proizvode svog uma, nego ponajviše robu inostranih zemaljah, prikrojivši ju po naški i prodavajući (tako rekué) pod svoje. Znat ćeš takodjer, da se je lani pojavila opet u hrvatskom jednom dućanu s robom po licu ti poznatom već od g. 1837., koju je izvadila iz stare nekakve škrinje pa naredila (ti ćeš opet reći) *pred smrt*, da se tu imade izložiti na razgled. Znat ćeš i to, da je opet nedavno poslala na prodaju jedan komad robe svoje na trg svoj prvi. Eto joj svih tragovah posle tri godine! Ti ćeš, brajne moj! dostavit: »I zaista pre slabih znakah zdravlja i života čvrstog.« Dapače možebiti si se već spomenuo i na poslovicu onu: »Duga bolest gotova smrt« i gledeć na posljednji njezin proizvod izrekao svoj »Pokojna ti duša!« držeći ga već za posmrtnicu (opus

posthumum), za posljednji njezin uzdašac, na kojem joj se prenela duša u raj na krilo božje, odkud je sišla na čalarni ovaj svēt. Ja ti, pobratime moj, nimalo nezaměřavam prerane te ljubavi krštjanske, kad pomislim, da si na tu miso morao udariti po zakonih razuma i mišljenja ljudskog. Nu ja ti danas kažem i očitujem, da se još nije prestavila, niti je bolovala, nego je do dan danas radila, mislila i sborila svake godine. A što do danaske posle trētje godine nije se razsuo u svēt razgovor njezin u prilici čitave knjižice, tomu nije kriva ona, nego ja, koj sam medju tim ruke svoje ulagao u druge kojekakve poslove, te mi nije preteklo kad, latiti se i njezinih razgovorah, pa jih priurediti za svēt. Nu došo je jednom red i na nje, te ti jih danas predajem u poštene tvoje ruke priuredjene, priporučujuć jih i umu i srdcu tvomu, pa da jih prigrliš s onom ljubavju, s kojem si prigrljivao prvašnje njezine proizvode. Nemože mi se pri tom ino, nego da te uvěřim, da su i ovi proizašli iz dubljine srdca njezinog. Nu hoće li ulazit u srdce tvoje onako ugodno, kao prvašnji, to neznam; jerbo ti si se medjutim naučio i priviko glasom i drugih vilah, mladjih njezinih drugaricah, koje ume umilatie kucati na uši, razigravajući i srdce i dušu. Nu kako bilo da bilo: ja ti jih sad metjem na koljeno — skupljene u knjigu, a ti jim sudi polag dušnog svojeg spoznanja. Pa da jim možeš suditi po pravici i bez bludnje, trēba da ti u kratko još i kažem, kako

i kada su se porodile, pa tako rekuć s putnim listom da jih pošljem u běli svět — i pred lice tvoje.

Pěsni knjižice ove razredio sam na četiri strane. A strane te ili razdělci evo su ovi: 1. »Prvo lištje.« 2. »Cvětje i voće.« 3. »Izza mora.« 4. »Pověstice.« Razdělak nazvan »*Prvo lištje*« sadržava prve radostne i žalostne uzklíke vile moje, kad je kao dēte ludo i ne jako ostavila prviput kuću i kolěvku svoju. Tu ona stupka-jući često se još i bojazljivo hvata za skut i rukav dadiljah svojih, kao što to biva gotovo u svakog dēteta godinah njezinih, pa i sa svim tim još kadkada padne trbuške. Bíahu joj tu dadi-lje vile stare klasičke i nove germanske i roman-ske — najpače iz luga romantičkog. Medju *liš-tjem* ovim naći ćeš i takovog, kojeg šuštnja sami su težki uzdasi, a rosa jutrnja gorke suze. »*Anfangs sind wir fast zu kläglich*« citirat će učēnost tvoja *L. Uhlanda*. Nu oprosti jim; jerbo znaj, narav je dēce, da više plaču nego što trēba, i na svaku i najmanju nesgodicu zajauču iz-za glasa; a razstavi jih s kućom rodnom, s kolěv-kom dragom i sa sestricami ljubljenimi, a ti on-da gledaj, kako ćeš jih utolažiti, da ti se u suzah neutope, i jaukom nezahlipnu. A to isto bilo ti je i s vilom mojom u pãrvoj njezinoj dobi. Molim te još, pobratime moj! uljudno i to, a ono daj mi poštnu svoju ruku, da nećeš zlo gledati někoje rēči i forme (možebiti tebi nepoznate i neobične), s kojimi ćeš se sastati u razdělku ovom.

Ti ćeš iz knjige ove saznati, da su stvari te iz godinah 1833. 1834. i 1835. a ono iz dobe jedne, gdje se ona tek probudila počimajuć sboriti onako kako je čula govoriti ljude rodnog svog kraja, a rodila se je (kako znadeš) na Malom Štajeru medju Murom i Dravom. A sada ti jih izručujem u oděci tebi ugodnijoj — u narěču književnom. Samo ovdě ondě nać čes tragovah, što će te spomenuti na zavičaj njezin. Za to te molim, čitaj jih kao pravi domorodac. Ako li nisi prijatelj suzah i uzdahah, a ti ništa bolje, nego okrenuvši nekoliko listovah prelazi odmah na razdělak drugi.

Razdělak »*Cvětje i voće*« donosi raznih komadah iz raznih godinah (od 1836—1844.) Tu ćeš naći po koj cvětak ili voćicu koju, što će (ako Bog da) ugoditi umu ili sardcu tvomu. Několicke izmedju njih poznaješ već od drugud; nu ovdě ti se poklanjaju s obrazom světlím i plemenitím.

Razdělak tretji nazvan »*Izza mora*« donosi lepíh ponudah zamorskih — světlíh biserah i šareníh ljušturah, koje sam prije několiko godinah nabrao na moru, na obalah inostraníh, da od njih za predragu svoju sestru Anku sastavím dragocěni gjerdan, i da joj tím javím s daljine ljubav svoju. U njih ćeš ti naći u slici domaćoj několiko od najsvětlíh alemah krasne književnosti narodah daljnih i bližnjih, srodníh i inoplemeníh. Izmedju srodníh narodah imade tu komadah s jezika českok, ruskog i poljskog. Izmedju inople-

menih s englezkog, nĕmaĕkog, francuzkog, spanjoljskog i talianskog. Da znadeš od kojeg je jezika i pĕsnika koj komad, na naĕin nadslovka (mota) metnuo sam posle naslova svake pĕsni prvi njezin redak u originalu sa podpisom pĕsnika.

Ĉetvrti razdĕlak ima u sebi samo dva komada (za više nije bilo mĕsta). Prvi komad »Grob izdajice« drugi je proizvod vile moje u narĕĕju knjiŕevnom; i ovdĕ izlazi sad u svĕt s izgadjeniim licem, nego što je bio one godine. Drugi komad »Hajduk i vezir« porodilo se g. 1841. Moŕebiti te ĕe se ĕin njegov gĕdĕ kojemu štioĕu ĕiniti nenaravski ili nejamaĕan. Nu mislim, da ĕe se moĕi izpriĕati dogodovštinom, u kojoj ima i za takve psihologiĕke sgode dovoljnih primĕrah.

Evo ti obširni razlog o pĕsnih, što se nalaze u knjizi ovoj. Osnovao sam za nju i više poveĕih i pomanjih komadah. Nu prepisivajuĕ ih toliko mi ih se bilo nakupilo, da budem napokon prinudjen osnovu sasvim preokrenuti, a ono ili prigrnuvši sve u knjigu, poskoĕiti joj s ĕĕnom, ili razrediti ju na dva dĕla. Ja pristanem na drugo s mnogih zdravih razlogah. Izostavih dakle izmedju poveĕih komadah. »Babji klanjac« (pĕsan u 6. razdĕkah) i »Dĕvu sanjaricu«; a izmedju pomanjih »gazele, sonete, i druge kojekakve pĕsme i pĕsmice«: isto tako odlomke od poveĕih i nedogotovljenih još pĕsnih »Bratja« i »Grad Bĕlotinski.« Izmedju prevodah odluĕio sam za tu drugu knjigu prevod sitnih komadah iz »ru-

kopisa Kralodvorskog«, od kojih su ti poznati nekoliko iz Danice.

I ovoj knjizici dodao sam opet »Izjasnenja« razsvjetljujuća stvar i reči gdje kojih pjesnih, za koje sam sudio, da jih drugčie nebi razumjela većina štioćah naših, a gdje koje možebiti težko tko drugi do mene samoga. Ima kod nas gospođe, kojim nisu u čud dodatci takvi, smatrajući jih za nakazu ili nagrdu knjige. Göthe kaže:

»Wer den Dichter will verstehn,

Muss in Dichters Lande gehn.«

t. j. štioć treba da poznaje zemlju, u kojoj pjesnik žive i diše, ili temelj na koj se pjesan koja osniva. Istina je, kažu nekoji krasnoučeni ljudi: svaku savršenu pjesan treba da štioć samu po sebi razumi. Nu to se može kazati samo za one štioće, koji su podpuno umom svojim pronikli život narodni i dogodovštinu svoga puka kao i narodah ostalih. A takovih štioćah imade malo i kod narodah najprosvjetjenih, a kamo li kod naroda, koj sam sebe slabo poznaje, a susjede svoje gotovo ni najmanje. A to, brate moj, (kako sam znadeš) biva upravo sada i kod nas. Ovi razlozi neka me izpričaju pred licem gori rečene gospođe gledeć na izjasnjenja.

Eto ti, dragi moj štioče, sve, što ti imam kazati za ovu knjizicu. A tim budi zdravo!

Zagreb d. 15. prosinca g. 1844.

St. Vr.

KAZALO.

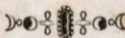
Pěsni Stanka Vraza.

	Stranica
Predgovor	XI
A. Prvo lištje.	
1. Prvi razstanak	3
2. Izpověst	6
3. Borba	9
4. Nepokornost	11
5. Čělovi	12
6. Tuga	15
7. O ponoći	17
8. Preprošenoj	19
B. Cvětje i voće.	
1. Prepírka	25
2. Šta je ljubav?	28
3. Uzrok	30
4. Krasna Anka	31
5. Udaljenoj	33
6. Ti si moja	35
7. Rok i staza	37
8. Tri moći	40
9. Širotica	44
10. Dva větrića	46

	Stranica
11. Golub i svraka	49
12. Molba	51
C. Izza mora.	
Sestri Anki (posveta)	55
1. Žalost i radost	57
2. Zimski večer	58
3. Slušat i čelivat	60
4. Razgovor	61
5. Sanak	62
6. Na progorju aktičkom	64
7. Život i duša	66
8. Srdce	67
9. List	68
10. Dioba sveta	69
11. Pod prozorom	71
12. Metulj	73
13. Ruža	74
14. Divna pjesma	76
15. Djevojka kraj mora	78
16. Sestrica	79
D. Povjestice.	
A. Grob izdajice	85
B. Hajduk i vezir	
1. Prčanje	91
2. Smrt vezira	92
3. Smrt hajduka	94
Izjasnjenje	97

Pěsni J. Rešetara s Cerovca.

	Stranica
O tome kako su pėsni ove pale konac ove knjige i u kakov je škripac tim zagazio spisovatelj	105
Mlinari i mlatci	113
Isti i dat će ti se	117
Lěpa gospoja	122
Platja lakomosti	129
Kralj Matiaš	131
Grlica	134
Jašac	136
Soneti	
1. Strele Apolonove	138
2. Hesperidke	139
3. Ruži carici	140
4. Prijatelju i drugu N. B.	141
Tri sitne sitnice	
1. Nemirni susēdi	142
2. Pošten nauk	142
3. Šilo za ognjilo	143
Čestitka	144
Izjasnjenje	146
Oproštaj sa štiocem	162
—————	
Red predplatnikah i predbrojiteljah	165
N. B.	185

108
 113
 117
 122
 129
 131
 134
 130

Pogrěške,

što se nalaze u nekojih exemplarih.

Na str. 12 u 2. redku od sgora m. metrička	čitaj:	metrička.
" 69 " 4. " " sgora " pogoditi	"	pogodite.
" 81 " 2. " " sdola " skrajne	"	skrajne.
" 112 " 3. " " sgora " neotesau	"	neotesan.
" 140 " 5. " " sdola " bež broja	"	bez broja.

103
 182

A.

Prvo lištje.

O mladosti, što si moja dala,
Romona je, što si dala, je
Zivla, moji si, gdje, du goha
Takih danah, moji, moji dala.

Kad si, što si, što si, što si
Tvoj je, što si, što si, što si
Štore, mi, što si, što si, što si
K, pet, gladek, i, što si, što si.

. . . il suono
Di quei sospiri, ond' io nutriva il core
In sul mio primo giovanile errore,
Quand' era in parte altr' uom da quel ch' i' sono

Fr. Petrarca.

1. Prvi razstanak.

Teško j' majci zábit čedo drago,
Teško j' momku zábit drage kip,
Teško j' meni zábit vrěme blago —
Od mladosti moje rajski hip.

O mladosti! prva tvoja doba
Rumena je kó svibanjski jar:
Živio poslé sto godin, do groba
Takvih danah nećeš nać nigdar.

Kan u tice krila bez verigah —
Tvoj je um ti slobodan i vit,
Srdce mlado bez tuge i brigah,
A put gladak i ružam pokrit.

Bratja draga, dosad kò anđjeli
 Što kroz život vodjahu te taj,
 Sestre krasne kò golubi běli —
 Pretvarahu zemlju ti u raj.

A sad ruke pruže ti k razstanku,
 Svako stranom svòm veselo gre,
 A za njimi kò srěća u sanku
 Ah i tvoje ide veselje.

Hman izza njih vičeš: S Bogom, s Bogom!
 Bez obzira na rěč ljubeznu
 Dalje ih těra sudba s šibom strogom,
 Izpred oka dok ti izčeznu.

Izpred tebe sunce svoje luče
 Ugasiva u rumen oblak,
 Izza tebe bura bič svoj vuče,
 A noć grozna neprozračan mrak.

Ah po mraku sad ti j' tumarati;
 Město ružah putem leži glog,
 A noga ti nešmè nigdè stati:
 Dalje zove udilj srěće rog.

O mladosti ! krasna j' bila tvoja
 Prva doba, al ode kó san:
 S Bogom ostaj ! vapi duša moja,
 Kó da skrajni zapadnú joj dan.

I kó što mat' metje povrh groba
 Dragog čeda ruže i ružmarin —
 Ja ti danas metjem, krasna doba!
 Na grob ovu pèsmu u spomin.

N. Gradac 3. stud. 1833.

2. Izpověst.

(Pisao sluteći smrt.)

Kad tělesni duša skine tovor,

Kad lopata zvekne nada mnom —
 Neće mene slaviti ljudski govor;
 Jer na glavu nemetnú mi lovor
 Ni besědah, ni topovah grom.

Dari světe, tvoi su slěparije:

Otrov med je, pelin cvět je tvoj,
 Trnje vènac, što ga slava vije,
 Žar mu znanja vir, tko iž njeg pije . .
 Dok krv igra, neznaš šta j' pokoj.

Al prestavljen dub bit će ti blagi;

Jer će prestat smetat njemu mir
 Tašti sancí — srdcu toli dragi —,
 Travne želje i varavi vrugi
 Praznih nadah neprestan prepír.

Dà ! prestat ée, šta sad duša trpi,
 Spast š nje muke i brigah teret;
 Križ ée kitit vènac — ne što erpi
 Iz krvi se il žanje na hrpi
 Od trupovah — neg ljubavi cvët.

Ti jedino dobro! o ljubavi!
 Ti si dušah plemenitih kruh,
 Ključ i zvězda k raju, k pravoj slavi;
 Rado mladost ja u tebi stravi,
 Da još onkraj prati me tvoj duh.

Blago ti nam, gdě pod sunèni zapad
 Nadkrivô nas svojim granam bor,
 Slušô sladki naših priseg šapat;
 Ustne samo pod cělovma sklapat —
 Dviuh dušah vèčni ugovor.

O blaženstva! Al već s Bogom, ljuba!
 Znaj i onkraj žive ljubvi san:
 Za mnóm plakat — tašta je danguba;
 Dok nas sudna nesastavi truba,
 Duh moj k tebi slazit ée svak dan.

A ti brate, što ti u priklétje
 Od Mudrice ') uvede mi um!
 Da te Slava vèk u vènce splétje,
 Razigrava grèkih maslin cvètje,
 I tih palmah hindostanskih šum! O

I vi bratjo, drugovi na stazi
 Rodnog prava . . . s Bogom, s Bogóm svi!
 Bili za rod svètli vam obrazi!
 Bran'te, diž'te, šta nepravda gazni
 Vènac za vas na križu visi.

S Bogom! . . . Skoro duh će skinut tovor,
 Mirno spavat trup pod gomiloj,
 Niti marim, bio li nad njom lovor,
 Bio l' po svètu za mnom dug razgovor; —
 Ja sam ljubio — eto vènac moj!

N. Gradac d. 15. velj. 1834.

3. Borba.

Kud ste svibnja mog časovi kratki?
 Nade sancu zlatni dan i noć?
 Kan pod lěto ode slavulj sladki,
 Vidio sam vas hitrom jagmom proč...

Smrkni sunce! danah mi nerodi!
 Dosta dugo čekô sam zahman:
 Čas mladosti tonu kô tone u vodi
 Zlatan prsten .. prošo je moj dan.

Tražih sladki mir u prašnih knjigah
 Kan u ružah pčela traži med;
 Platja praha, platja gorkih brigah
 Sad je meni uspoměne jed.

Iz srdeca mi nauk sanke dere,
 Mladih mojib danah sladki dar:
 Razbjenog se hvatam čuna vère —
 Kô razbjenih dasakah mornar.

Nu čas bĕži ko noćca o zori ;
 Razbjen ĕun mi izbaci talas . . . .
 Gdĕ ste sancu ? gdĕ li zlatni dvori ?
 Gdĕ ti zvĕzdo, što sjala on ĕas ?

N. Gradac d. 23. travnja 1834.

Ko razbjenoj daskah moraru
 Razbjenoj se hvatam ĕuna vĕr —
 Nĕladih mojih daskah slabi dar ;
 Iz sruĕa mi nauk sanke dĕr.

4. Nepokornost.

Prodj se, misli, vilinskih obraza'!
 Prodj nje licah — lěpsih od zorice!
 Prodj ustnicah — sladjih jagodice,
 I očuh krasnih, rimska staza ³⁾
 Da nęjnade krasnie zvezdice!

Prodj se, misli, uspomęnah sladkih!
 Naslonjene glave mi na glavi,
 Oko grla ruke — i ljubavi
 Prvih ręcah, prvih časah kratkih!
 Prodj sna svakog u noć i na javi!

Al nesluša : ljubavi se klanja,
 Koju srdca cvil i tuga negne —
 Nalik psetu, što kad gosu segne
 Po kandžiju, k njemu od drhtanja
 Mruć pripuzi, i — k nogama legne.

Žerovinci d. 13. rujna 1834.

5. Čelovi.

(Metrička igračka.)

„Omnia si dederis oscula, pauca dabis.“
Propertius.

Ne smij se, seko!

Luda me zovi:

Sladji neg mlêko

Tvoi su čelovi.

Što si jih dala,

Na njih ti hvala;

Al gledajući

Tebi sjajući

Vlasih pram gusti,

Očjuh zrcalo,

Lica i usti,

Srdce još želi

A ustna veli:

Čuj, moja Hvalo,

Još jih premalo!

Da bi jih dala

Koliko ima

Pëska srèd žala, —

Da bi jih dala

Koliko ima

Ribicah more,

Šibicah gore, —

Da bi jih dala,

Koliko ima

Zvezdah pre zore

Nebo vek sjajno,

Još udaralo

Srdce bi tajno :

Čuj, moja Hvalo,

Još jih premalo!

Da bi jih dala,

Koliko može

Čisliti trava, —

Da bi jih dala

Koliko može

Smisliti glava, —

Koliko može

Žudit (tobože)

Srdce bezkrajno,

Još udaralo

Srdce bi tajno :

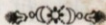
Čuj, moja Hvalo!

Još jih premalo!

Al seko moja!
 Sestra me zove:
 Sad na razstanje
 Nešted' čelove.
 Viš gdě bez broja
 Srěd rimske staze
 Zvězde izlaze,
 A zvězde rajna
 Mom zapadaju! —
 Za milovanjem
 Za to još jedan...
 A sad posljedan...

Ah, sladka seko!
 Luda me zovi:
 Sladji neg mlěko
 Tvoi su čelovi
 Al škoda, Hvalo,
 Što imaš težku
 Jednu pogrěšku
 Te ih daeš malo,
 Malo ah malo —
 Svedjer premalo!

Hlavec 20. rujna 1834.

6. Tuga.

Kó pod jesen lastavice družne
 Skupljaju se na visokih stěna',
 Tu začínju pėsme milotužne,
 Gledajući na gnjězda ljubljena ;

Za tim dižuć krila prem nerado
 Kretju dalko za to sinje more, —
 Tak se prašta sad moe srdce mlado
 S tobom, gnjězdo, moj domaći dvore !

Polje j' dugo, nebo je široko,
 Al jim ipak nalaze kraj oči :
 Što j' preda mnom, to nijedno oko
 Neproměri, nit pamet dokroči.

Hman odtiskam misli u to more
 (Lete brže od sokola siva),
 Skoro udare na guste zástore :
 Što j' za njimi? — nezna duša živa.

Nu opet se vratjam k dragom dvoru:
 Tu j' vrt s cvětjem, nad njim roj lepira',
 Tu studenac pri listnom javoru,
 I lug zelen, u njem stanak mira;

Do njeg travnik, brz konjic na paši
 (Nanj se mahnem, da zviždaju grive),
 Tu i oganj, okó momci naši,
 Svirajué il pojué pësme žive.

A na njivi žanjuéi sestrice,
 Medju njimi i ti, lepša zore!
 Sve je prošlo! a ja skrivam lice,
 Plačué s tebe, moj domáci dvore!

N. Gradac d. 12. listopada 1834.

7. O pónoci.

Pónoći je ! misli spat nemogu ;
 Slavulj plače na oknu sřed uze,
 U srdcu mi budi žalost mnogu,
 A na oči mamí gorke suze.

Sad na pamet dolaze mi sladki
 Uspomini — kó sunašce srěće:
 Ljubav silna i nje danci kratki,
 Od kih njedan već takav bit neće.

Gdě sam sad ja? a gđě li je Ona —
 Taj obraz věk dosta neproslavljen?
 Nij mi jednu lista ni poklona,
 Što tol davno od nje sam razstavljen.

Měsec kó čun kroz oblake běži,
 Razsvětljujúć noć tihu bez vitra:
 Eno kuća, vrt i hladnik ⁴⁾ leži,
 Nad njim zvězda najsjajnia titra.

U hladniku — šta kroz grane sěva?
 U bělini tu se nešto giblje :
 Žena lěpa kano gorska děva,
 A na krilu mužku glavu ziblje.

To j' ljubovnik a ona ljubovca ;
 Ona njemu, on njoj lice ljubi ;
 Oni šaptju, al glas svakog slovca
 Već na ustam blažen se izgubi.

Još se grle, čeluju čelovi,
 Šaptju, muče, tad naglo ustanu :
 »S Bogom !« kažuć ljubeznimi slovi,
 I izčeznu svako na svu stranu.

Tim sve umukne, mēsec za oblak mine ;
 Skrie se zvězda ; studen hlad zapiri ;
 Isti slavulj na oknu utihne,
 Samo srdce moe se neumiri.

N. Gradac d. 13. svibnja 1835.

8. Preproštenoj.

Strašan čas prolazi evo bez obzira,
 Da sljednji put oko spram oka zablisne,
 Još slobodno srđee na srđecu umira,
 Još ruka u ruku sljednji »s Bogom« stisne,
 A potom — kad ruku tu drugom već dadu
 Hrlit ću ja k grobu kó sunce k zapadu.

U tebe mi srđee, kó bez duše — tĕlo,
 A oči srĕd suznog mora mao otoćac:
 Bože daj, te tvoje srđee bi imĕlo
 Bolji udes, bolji bio bi tvojih oćac?
 Može da ti bude po ćasu sadajnu,
 Ako ljubav možeš zaboravit najnu.⁵)

O mĕ sladka dušo! ta ĕĕla rućica
 Hoće l' bit prikladna okó drugog grla?
 Zar su ta procvala drugom usta, lica?
 Zar ta krv i duša za mene umrla?
 Zar se to udalo s drugim srđee vruće?
 (Ta ga j' Bog zarućio s mojim!) — Nij moguće!

Ima l' tu razluke, gdě od věkov sveže.

Svemogućom rukom Bog dvě složně⁶⁾ duše?
Može l' te slab čověk mah taj vez razrěže,

Da se u prah věčne prisege razruše?
Dá može on može dva srdca raztužit,
Al věk neće moći dvě duše razdružit.

Dosad bio bi nama udes mio svak satak

Al srěća ta biaše kó ruža u travnju;
Svak dan biaše nama sunčan, lěp al — kratak:

Lelj nosaše světlu izpred naju glavnju,
Al Polelj⁷⁾ za drugog sad ju upaljiva,
Hoće da raztrgne do dva srdca živa.

Ah tih rajskih danah, dok još noga moja

Onu uzku stazu svak dan bi slědila
Od dvora do hižke⁸⁾, gdě me bez pokoja

Na pragu pod večer čekala, grlila:
Bio je svědok komen⁹⁾, prag i svako město,
Da si ti věk moja, duše mi nevěsto!

Pa zar tako brzo prodjoše ti sancí?

Drugi sada tvoju ruku prosi, ište;
Zarast staza, prestat sladki će sastanci

I čelovi (svědok što tolkim ognjište) . . .

Jednom još k razstanku! . . . Ne! Ah usti tvoje
Nisu više najne, nisu ljube moje.

A da čuješ sada! U ponočno doba,
Kad, grleć te, lica ljubiti će ti mlada,
Razkošju ginula kad budeta ¹⁰⁾ oba;
Zaklinjem te, dušo, neobziraj s' tada,
Jer izza te bit će u zračnoj postavi ¹¹⁾
Ostavljen duh najne nesrétne ljubavi.

Nu već »s Bogom ostaj!« cvili moja duša:
Evo raj ostavljam bez krivnje i gréha,
Slušaj moje tuge, kojih svét nesluša:
Gorki jad me prati, ostavlja utěha —
Kano nevoljnika, što ga sréd stratišta
Vode da pogube, prem neskrivi ništa.

S Bogom ljuba! s Bogom uz te sve radosti!
Sad slédnijput oko spram oka zablisnu,
Srđce s srđcem, duša s dušom se oprosti,
Ruka u ručicu slédnji »s Bogom« stisnu . . .
Ja hrlim, ostaviv uz te krajnu nádu,
Kó starac pram grobu, kó sunce k zapadu.

Hovci d. 20. rujna 1835.

B.

Cvětje i voće.

Od zdrava se dȓva hoće
Ili cvětje ili voće.

Vid Došen.

1. Prepirka.

Oko.

Srdce, srdce! kaž' de mi pravo:

Šta igranje tvoje pomeni?

Ako si ti jako i zdravo,

Zašto drhtješ kò list jeseni?

Srdce.

Oko, oko! kaž' de ti pravo:

Zašt' na tebi vlažna koprena?

Ako si ti jasno i zdravo,

Zašto plačeš? odkud proměna?

Oko.

Muči, muči, srdce nesrětno!

Šta sam krivo, što mēnjam lice?

Vedro gledah na polje cvětno,

Al su došle na me tužice.

Srdce.

Muči, muči, oko nesretno!

Lahko tebi u tvome stanju:
Gledaš u svet — u polje cvetno,
Gde sve žive u milovanju.

A teško ti meni u njedrih:

Tu ja kó rob čamim porazit;
Ob noć zvezdah nevidim vedrih,
Niti ob dan sunca dolazit.

Oko.

Srdce, srdce, ti zlato moje!

Nisam li ja već od naravi
Odlučeno, rad službe tvoje,
Da tu stojim — straža u glavi?

Šta svet radi, kó, verna sluga,

Sve ti javljam do tvoje uze;
A za tó mi nij platja druga
Od tebe neg — suze pa suze.

Srdce.

Oko, oko, ti hrano moja!

Istina je, lepo mi kažeš,

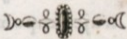
Da tu ima krasot' bez broja,
I rajskimi bojam' predlažeš.

Nu s tog' stravi željah me tolko,
Razplačem se ko trs obrézan,
Te ti pošljem suzah nekoliko,
Da ti javim svoju bolezan.

To sam čuo eto nedavno,
Gdè se tiho razgovarahu
Oko moe i srdce kukavno,
I priznajem: bio sam u strahu.

Ja sam uprav znao istinu
Šta je uzrok? koje li krivo?
Al sam mućao kó rog na klinu
I kip jedan rubcem pokrivo.

Samohor d. 5. rujna 1835.

2. Šta je ljubav?

Branislavi.

Šta je ljubav? Větrici milen,

Što se brati s premalětjem,

Čělivajuć igra s cvětjem.

Šta je ljubav? Vihar silen,

Što se pod njim obaraju

Cvět u vrtlju, dub u gaju.

Šta je ljubav? Suněni zraci,

Što još niće od njih brže.

Šta je ljubav? Suněni zraci,

Što no lėti travu prže.

Šta je ljubav? Most do neba,

Kud angjeli k nam silaze,

Kazivajuć čiste staze,

Noseć komad rajskog hlěba.

Šta je ljubav? Crni djavo,

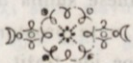
Što nas truže kúpom lasti,

Telo čini u prah pasti,

Duši otme neba pravo.

Tvoja ljubav, srdce drago!
 Bila uvěk, kako třeba:
 Bila větrič, sunce blago,
 Bila zlatan most do neba;
 Bila uvěk i bez kraja
 Kó tvoa duša — kčerca raja.

3. Uzrok.

Pěsmica.*

Pitaš me : šta uzroči,
Kada nas svēt razstavi,
Zašto nam suzne oči?
Zašto nas tuga travi?

Kada nad rěke, gore
Odnese sudba drago,
Duša u te prostore
Svoe ide tražit blago.

Tako bez duše tuži
Srdce nam danke, lěta —
Kano metulj na ruži,
Na kojoj nejma cvěta.

Tuži i u sve vėke
Tužeci neprestaje,
Dokle nad gore, rěke
Nestigne u svoje raje.

* U glas metnuo Berko Livadić.

4. Lěpa Anka.

Pěsma.*

Ala je lěpa naša Anka!

Da l' je istina? da l' je san?
Tresu se bor i jela tanka,
Navidjajuć joj struk tanan.

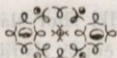
U lugu sladki sbor slavuljah
Šuti nje čujuć sladji glas;
Nad njome trepti roj metuljah
Mnijuć da j' cvětak nje obraz.

U vrtlju s' dive krasne ruže,
Gledeć taj licah, ustah raj;
Hitri ju hladci grlec kruže,
Da ju odvedu u svoj gaj.

Niz stěnu prska, u dol skače
Brže i brže vodopad,
Gdě, igrajuć se, prst namače;
Da ga poljubi, nosi hlad.

* U glas metnuo Berko Livadić.

Tako sve čezne da ju prati
 I grli ljubeć njezin slēd;
 Samo ja moram ovdě stati,
 Gdě me začara nje pogled.

5. Udaljenoj.

Pěsma. *

Mlada krasna domorodko,
 Světlokosa, běloruka!
 Znaš li vrěme kád mǎ desna
 Vila ti se okó struka?
 Od sto svěćah sja dvorana,
 Od sto zvězdah — krasnih očiu';
 A ja htio bi sad, da mogu,
 Taj noćni dan sasrt noćju.

U kolo se momčad hvata,
 Al nij meni do zabave,
 Već ja žudim, kó što lani,
 Igrat s kosom tvoje glave.

Žudim čarom od čelovah
 Usta moja k njoj priljepit,
 Gledajuć ti rajske oči
 Za ostali svět oslěpit.

*) U glas metnuo Berko Livadić.

Ali s Bogom, što si prošó,
 Čase kano strélja s luka!
 S Bogom i ti, domorodko,
 Světlokosa, bèloruka!

Mlada krasna domorodko,
 Světlokosa, bèloruka!
 Znas li vrijeme kad ma bježe
 Vika ti se oko stréla?

Oh sto světla, sta djevoja,

Oh sto světla, sta djevoja,
 A ja bio bi se mogao

Taj noćni dan saati noću

U kolo se momčad brata,

Al nij igrat do zdanja,

Već ja žudim kò što lani,

Igrat s kólom tvoje žene

Žudim čarom od čelovak,

Usta moja k' ojoj prijatelj,

Gledajúc ti rajsko oči

Na ostali svet odlepi.

6. Ti si moja.

Romanca.*

Ti mi se rodi kò dan s iztoči,

Blažena mati tvoja!

Gledò ti usti, gledò li oči,

Svako mi, dušo, od njih svèdoči:

Ti si moja! Ti si moja!

Svèt se sa svètom po nebu kretje,

Vidiš gdě tu bez broja

Blistaju zvèzde ko alem-svètje;

Medju nje zlatno pismo se splètje:

Ti si moja! ti si moja!

Vètrić se igra s lištjem dubrave

I s ružom divnih boja³;

Nad cvètjem letju čele gizdave

I lepir-roji, sve da mu jave:

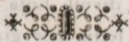
Ti si moja! ti si moja!

* U glas metauo Berko Livadić.

Tičica, što ju pri môm prozoru
 Tanahna njise hvoja,
 Glasno proziva u svom žuboru,
 Da se razlega u dol i goru :
 Ti si moja ! ti si moja !

Ma se svēt zakleo, da te ugrabi
 Prsten mi od pokoja,
 Neboj se dušo, i nepozabi :
 Višnji je moćan, a ljudi slabi : —
 Ti si moja ! ti si moja !

Tako j' zapisô neproměnice
 Višnji u děla svoja :
 U jasne zvězde, u žubor tice,
 U ruže, cvětje i srěd dušice :
 Ti si moja ! uvěk moja !

7. Rok i staza.

Romanca.

Ti me pitaš s dušom brižnom,
 Kako želim da me služiš,
 Da mi s dušom dušu družiš
 U životu časobižnom?

Razne roke, razne staze
 Ima ljubav, srdce mlado,
 Koji treba da se paze...
 Slušaj dobro, moja lado¹²⁾!

Dok su zlatna vrata raja
 Otvorena u pokoji,
 Gdè vladajuć ljubav stoji
 I bez brige i bez kraja;
 Ti onamo vodi mene,
 Gdè ćemo se — dva goluba —
 Ljubit uvèk bez promène, ...
 »Ah budi mi tada *ljuba!*«

Kad s' na nebu bura digne,
 Žarka munja i grom ljuti,
 Da na zemlji smrknu puti,
 Sve uzdrhtne, k tlam se prigne!
 Tad u pomoć budi meni,
 Rukama mi pokrij lica,
 Da nevidim strělj ognjeni...
 »Ah, budi mi tad *sestrica*.«

Kad pozove domovina
 Trubljom slave sokolove,
 Pa i mene medju ove
 Ište kano vërna sina;
 Blagoslov' me u to ime,
 S dužnošću me ti pobrati,
 I slobodju nadahni me...
 »Ah budi tada *mati*!

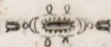
Kad mi budu usi modre —
 — Kó što sad su oči tvoje,
 I studeno tĕlo moje
 Kad na crne metnu odre;

Ti pred križem sklopi ruke,
 Za dušin mi moleč dèo,
 Da mi vèk se spasi muke . . .

»Ah budi tad moj *angjeo!*«

Ti me питаš s dušom brižnom,
 Kako želim da me služiš,
 Da mi s dušom dušu družiš
 U životu časobižnom?

Razne roke, razne staze
 Pokazah ti, srdce mlado,
 Koje trèba da se paze . . .
 Pamti dobro, moja lado!

8. Tri moći.

Ditirambo.

Dok se směš još gnaše srěd prostora
 Bez vrěmena, měre i pravila,
 Iz bezkrajnog neizměrnosti mora
 Digne višnji i ruke i krila :
 Jednim trenom dugih trepavicah
 Otvrde se běžne směši,
 Drugim trenom, a uresi
 Svět se lučom od suněnih zěnicah.
 Evo nebo, kopno, more sinje :
 Ljude, crve, raje, pustinje !
 Tko taj izli od svesile rog? . . . .
 — Svemogući Bog.

Dok caruje Bog, to se pojavi
 Iz umrlih bitje divno smělo
 (Oči — oganj, krv mu — vino vrělo)
 Digne glavu sjajuću u slavi,
 Na šareno vito krilo
 Krasnih mečtah um postavi ;
 Na zulum se tužeći nemilo,

Kori Boga, drma mu prestolje,
 Hvastajué se sve da čini bolje,
 Prijaznie naměstja u nebo Bogove,
 Svět prevratja, praveé stvore nove,
 U raje pretvara bezplodne pustinje,
 Otoke ployuée
 I divno cvatuée
 Metje u more sinje;
 Med sa dubja kapat čini,
 Cvasti ruže na trnini,
 Rěke točit sladost mlíka
 Ovce plodit zlatno runo,
 Gore kamenje blěska puno,
 Da sjaše s ursa razlika
 Zemlja svakolika
 Tko biaše taj tvorac, taj běšnik? ...
 — Čověk pěšnik.

— Time s neba najvedrieg lica
 Sidje děvojčica,
 Mljezinče božjeg uma,
 I věčne mudrosti:
 Čelo drago, vedro, od razuma

Bi reć da stoji u njem prestó,
 Oči izvor svih blaženosti',

Usta svih milin' mèsto.

Plasť ju krije bèli, prosti;

U desnoj joj prutak pozlatjeni,

U lèvoj — bić gvozdeni.

Višnji iznad žarkieh oblaka' —

Svog podnožja — zemlju gledi,

Gdè se bori s dobrom strast opaka,

I grèh hoće svèt da podà bèdi.

Bog u svètom svom gujèvu i rdu,

Da pedepsa pakost grdu,

Digne s trèskom desnicu,

Al da vidiš dèvojjicu!

Podhvati mu ruku tvrdu...

Bog mljezinèe upazi,

A trèš — nerazi.

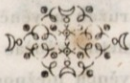
A pèšnik? Na medjašu svèta'

Sad boravi, vatru da ugrabi,

(Što na vèke zemlji bi oteta),

Njom da otme smrti rod slabi:

U nebeske diže ga visine,
 S prestolja š njim Boga da skine:
 Al glè dēte gdě se smijuć ujavi!
 Pogledne ga u oči,
 Okó njega vās svět se zatoči,
 Oholost ga ostavi. . . . .
 Vaj u kosti strta su mu krila! . . .
 Ah odkud ta dragoběsna sila?
 To je prutak zlatni, bič željezni —
 To si ti, ljubez ni!

9. Sirotica.

Parabola.

Za zelen věnčac beruč cvětljice,
 Prolazi děva kraj sirotice : ¹³⁾
 »Ah mili Bože, da je sad meni
 »K ružam u onaj věnčac zeleni!
 »Volila bi tu ma časak stati,
 »Nego sto godin' na lěhi sjati!« —
 Tako uzdiše željna bez mère.
 Děva ponikne, cvětak ubere,
 Do kitnih ružah u věnčac stavi,
 Na glavu metne věnčac gizdavi.
 S prva u věncu nježnoga těla
 Cvětljica naša stoji vesela ;
 Al čím se sunce više uzdigne,
 I žarkim zracim do věnca stigne,
 Evo zlo po nju, sirota sahne,
 Glavicu skloni, težko uzdahne:
 »Ah mili Bože, da lude glave!
 »Bila sam srětna srěd zelen - trave;

»Ali me tašta želja zahiti,
 »Stati uz ružu što vèncac kiti :
 »Evo me kako ludo poginu'! . . . . «
 Čim to izusti, već i preminu.

Koga god u dol namèsti sudba,
 Nek ga na goru nevuće žudba.

10. Dva větríca.

Parabola.

Izza sinjeg mora a od juga
 Pošlje Vesna dva sinka, dva druga —
 Dva větríca k iztoku studenu,
 Da Morani ¹⁴⁾ odtud děcu krenu,
 I navěste njen dolazak ticam,
 Vodam, njivam, livadam, šumicam.
 Prvi leti k visokoj planini,
 Drugi leti k zabitnoj dolini.
 Tek što s' ovaj stane dolom šetat,
 Ustma duhat, topla krila kretat,
 Neproლაჲ tri četiri dana,
 Pridizat se stane već sva strana,
 Po prodolih bujit, cvětat trava,
 Zelenit se livada, dubrava,
 Polja šarit od zlatnih metuljah,
 Luzi glasit od drozdah, slavuljah,
 Šuštit lištje i njihat se grane.
 A kad vide to děca Morane —
 Mraz i Zima — ljuto uplašeno
 Odu dalko za more ledeno.

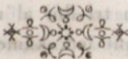
Dok to biva u srèdi doline,
 Sidje vètriè k drugu svom s planine,
 Vàs ozebo, pogružen u tugu
 Stane ovak sborit svomu drugu:
 »Ah moj bratco! Bog ti dade srètju;
 »Lèpo j' ovdě. sve pliva u cvětju;
 »Stvore tvoje sunce milo gleda —
 »Kò nad zibkom majka sauak čeda:
 »Al zlo ti je ondě srěd planine,
 »Kuju grade tvrdom stražom stine.
 »Tu ti vise Mraz i ljuta Zìma
 »Prikovana glatnima lancima.
 »Tu sunašce jasno sjà - al hladno,
 »Buèe vibri žestoki bezvladno,
 »Ljuti orli silnim krilma biju,
 »Zli gavrani graktjué krug se viju.
 »Tu nevidiš ni zemlje ni drva,
 »Veèe leži vèèni led od prva.
 »Tu se kinih tri dni al zaludo,
 »Tko èe stopit led, kamenje hudo?
 »Viš kako ti jadan vàs ozebo'! . . .
 »Proklelo je ono město nebo . . . .«

Ljato gajev se upali u svjetlo;

Skupi kraljeva —

Odmah pusti za ožna u polje.

Čujte, bratjo! koih dusi se trude,
 Da prolètje što prè u nas bude:
 Nejte nosit ognja u visine,
 Veè slazite u smèrne doline:
 Tu širite krila zdravog uma,
 I èestitog srдца rèè bez šumà;
 I do mala past èe led s naroda,
 Krasnim cvètom procvasti sloboda:
 Kad razgrèlo sunce sve doline,
 A led sam èe kopnuti s planine,
 Tu se Vèsna udomiti blaga;
 Jerbo, znajte, bratjo moja draga!
Gdè vidite zelene vrhunce,
Tu j' veè zemlju prè razgrèlo sunce.

11. Golub i svraka.

Basna.

Tica golub pletiaše gučeći

Prosto gnjězdo kud će mlade leći.

Tim odnekud bės svraku donese,

Te ti grdno na njeg se otrese:

»Oj budalo! šta ti ovdě radiš?

»Kako pėvaš? kako gnjězdo gradiš?

»Ajd u šumu, ostavi to polje,

»A ja ću te naučiti bolje:

»Sborit ćvrštje, gradit kuće jaće,

»Pa i uz to bolje jěst kolaće.«

Ponizno joj golub odgovori:

»Ja ću ostat, kako Bog me stvori:

»Moj je život na njegovom krilu,

»Bog mi podà i narav i silu;

»On kazuje šta da svak dan radim,

»Kako sborim, kakva gnjězda gradim:

»I vazda će mojim biti pita,

»Ako Bog da, uroditi žita «

Tim odlěti golub pod oblake.

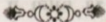
Ljuto gnjev se upali u svrake;

Skupi krila, pa se u ćemeru

Odmah pusti za njim u potěru.

Nu, što kažu, Višnji uzrok znade,
 Zašto kozi dugi rep nedade,
 Da u svrake nisu kratka krila,
 Kratka krila, rep težak, dugačak,
 Gore bi se njemu osvetila,
 Nego mišu ili vrabcu mačak.
 Al svraka još goluba nij shvat'la,
 Izmorenih krilah pade na tla.

Čujte, bratjo, zadržavski susedi!
 Kó što ticam višnji Bog naredi,
 Da sve slēde slut svoje naravi,
 Svoje ljubeć i radeć s ljubavi, —
 Tako i nam Višnji narav podā,
 Da slēdimo slut pravog naroda,
 Da sborimo, kako dēdi ištu,
 Da gledimo, kud nas vodi zvězda,
 Da gradimo na svojem zemljištu,
 Da branimo naših starih gnjězda,
 Ostavljajuć čiste i unukom . . .
 Zašto dakle Vi prokletom rukom
 Razgradjujet' domaće nam sgrade?
Bog je otac i sudac te znade,
Zašto razmu dade narav pukom.

12. Molba.

Kô najlêpsi alem čista
 U vedrini sjaje luna,
 A okó nje sjajna krana
 Od ostalih zvezdah blista —
 Kano vènac od kamena'
 Blistajućih srèd prstena.

Kano ustma čeda mlada,
 Kada usnu dobre volje,
 Mirno sniva lug i polje,
 Odisajuć sapom hlada,
 Tek što slavulj — naš pobratim —
 Lug proslavlja kljunom zlatim.

Lèpa j' zemlja, koju si obrô
 Ti za narod svoj golubji,
 Raj na zemlji raja ljubji;
 Lèpo j' nebo, vèčno dobro!
 Koe razapè bi reć prosti
 Nad njim šator od milosti.

Tek jedno još crv tvoj prosi :

Za
Izmedj zemlje (znaj) i neba

Da
Digni magle i. odnosi,

K
Da će imat, kó što trëba,

G
K. tvomu nebu duh narodan

N
Put svedj jasan i slobodan.

C.

Izza mora.

Oj kolikve svoje

Slavi morane kod otavi
Dom i ljube u namenu,
Suje slava, biva, vica
Ia dalje da joj javi.

Ia otavih kraj svoj vodni,
Tvoj se imi na vodi
Slabo puzavci, vica
Na put otavi v' otavi.

Tak jedno jest czy wódz prosty
Izmody i szlachy (czasy) i uszy,
Digni i szlachy i szlachy,
Da je i szlachy i szlachy,
K. szlachy i szlachy i szlachy,
Pau szlachy i szlachy i szlachy.

spienione balwany . . . .
W milionowych tęczach koluja wspaniale . .
Miecac za soba muszle, perly i korale.

A. Mickiewicz.

Sestri Anki.

Posveta.

Sorella, oh nome quanto sei caro!

L. Carrèr.

Sestro Anko, srdce miło!

Kako ljubav toli moogu

Nagraditi tebi moogu,

Od kolèvke moje vilo?

Smèli mornar kad ostavi

Dom i ljubù u nemíru,

Šilje zlato, biser, viru

Iz daljine da joj javi.

Ja ostavih kraj svoj rodni,

Tvog se liših lica mila,

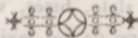
Slaba prostrèh svà vètrila

Na put stlizki i zahodni.

Ah na daljne brezine su
Zauèle me bure strasti,
Gdè ja vidèh slavu cvasti
U kitnome svòm uresu !

Al sve stalna j' bratska vèra
Zato evo izza mora —
Šljem ti svètao sad u dvora
Gjerdan ljuštur' i bisera'.

Primi, sestro, darak mio,
S kojem brat te sada dvori,
Blagoslovi i govori:
« Opet mi se ah vratio ! »

I. Radost i žalost.

„Ach radost, ach radost ...“
F. L. Čelakovský.

Radosti, radosti!

Ružice rumena!

Samo žao i škoda,

Što nejmaš korena:

Dojde větar — raztrese te,

Dojde l' voda — raznese te. . .

Ah žao i škoda

Što nejmaš korena.

Zalosti, žalosti!

Grki si ti koren;

Nit ijedan na tebi

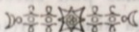
Cvĕtak nebi stvoren:

Kolko uzđihah srdce pusti,

Dokle tebe neizusti;

Kolko l' suzah nepane,

Dok se tuge sahrane!

2. Zimski večer.

„Burja mgloju nebo kroet . . .“
A. Puškin.

Bura maglom nebo krije,
Vihar s ceste snèg mete,
To kó ljuta zvèr zavije,
To zaplače kó dète;
To ti trže krov stišteni,
Da zašušti slamom dvor,
To kó putnik zakašnjeni
Kuca silno na prozor.

»Kolibica naša stara
Tužna je i bez luči . . .
Šta ti tako, moja Mara,
Pokraj vratah zamući?
»Da li ti je divjim pjenjem
Bure duša stravljena?
Ili drémaš pod zučenjem
Svoga šimšir - vretena?»

»Izpij jednu, drugarice
 Moje srěe pod mladost! . . . .

Jošte jednu, pó časice . . .
 Proč će tuga, doč radost . . .

»Zapoj pěsmu, »kak sěnica

Srětna bila u rodu« ;

Zapoj pěsmu, »kak děvica

Uranila na vodu«.

Bura maglom nebo krije,

Vihar s ceste sněg mete,

To kó ljuta zvěr zavije,

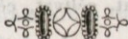
To zaplače kó děte.

Izpij izpij, moja Mare!

Več je kasno u pónoć . . . .

Zaboravi jade stare:

Bog će dati, te će doč.

3. Slušat i čelivat.

„Moja pieszczotka gdy w wesolej chwili“ ...
A. Mickiewicz.

Kada u veselom počmeš razgovoru
Šaptat, gučat, sborit, sladka moja dušo!
Toli milo šaptješ, gučiš po izboru,
Da lišit se slova nehtiuć nijednog,
Nesměm ti prekinut razgovora mednog,
Već bi uvěk samo slušô, slušô, slušô.

Nu kad vatra rěčih oči ti zapali,
Počme od obrazah ruže ti razkrivat,
A biser-zubići sjat medju koralj, —
Ah on čas pogledam očima te smělim,
Ustnice primičem, slušati neželim,
Već samo čelivat, čelivat, čelivat.

4. Razgovor.

»Kochanko moja! na což nam rozmowa«...
A. Mickiewicz.

Našto da je, dušo, besèda nam ova?

Zašto težecè rěčma svojim žar podělit,

Nemogu ti duše ja u dušu prelit?

Zašto se vèk trudim drobit ju na slova,

Koja — prvo neg se primu srca, uha —

Ili zrak razhladi il vètár razduha?

»Ljubim te ah ljubim!« stoput vičem tadar,

A ti se žalostiš i počimaš gnjevat,

Što ljubavi svoje nisam ipak kadar

Dosta izgovorit, izrazit, izpěvat,

Već kò mrtav blědim neznadué sposoba,¹⁵⁾

Odat znak življenja, odkupit nas groba.

Umorih već pamet sve dokazivanjem,

Sad hoću da s tvojim stopim usta ova,

Tako razgovaram srca se kucanjem,

Razbludnim uzdasi i žarom cělova', —

Tako razgovaram sate, danke, lěta —

Tja do konca světa i po koncu světa.

5. Sanak.

„Chociaż zmuszona bedziesz me porzucić...“

A. Mickiewicz.

Premda primorana hoćeš me ostavit.

Ako ti negojiš za me ljubav manju, —

Nemoj ipak tada žaloštju me travit:

Na razstanju niti slovca o razstanju.

U oči tog jutra posljednji trenutak

U razkoših sladko neka još prevali,

A čim bude lućio sudbine nas putak

Prvo od otrova tri kaplje mi nalij.

Tad ću s tvojim ustma složiti usta ova,

Neodmicat, smrtno dok neudre krilo,

Nek razkošno usnem za vèke vèkova’

Čelivajuć lica, gledajuć te milo.

Nu kad prodje danak i godina duga,

Pozvat će i mene, da pustim grob mirni;

Uspomen’ se tada snivajućeg druga,

Sidji s neba k meni, pa me se dodirni.

Opet me prigrli na srdašce živo,
 Opet me položi na blaženo krilo;
 Pa éu prenut mnijué, da sam malo snivô,
 Cèlivajué lica, gledajué te milo.

Ja te ljubim, srce Angije!
 Vêc neg' jkad dokazala struna
 (Ohlad, Orvej pakao predobio),
 Dok sam ja mlad a ti krase-puna.
 Čuj, dase! dase vèk prekasni,
 Dok po svêl još gospoja je stala;
 Da j' sad govèem carstah kolik pèsnù,
 Ti Antonje od nez bi stvarala.

6. Na progorju aktičkom. ¹⁶⁾

„Through cloudless skies in silvery sheen.“...
L Byron.

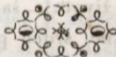
Kroz oblake srebrosjajne pada
Na pučinu i bræg mēsec ljubljēn,
Za caricu gdě čitav nēkada
Svēt bi dobit, čitav svēt izgubljen.

Mirno gledam sad na morskū stranu,
Muogi Rimljan gdě ode k pokoju,
Gdě ostavi krunu na mejdanu
Pūst razkošnik za krasnū gospoju.

Ja te ljubim, srdce Angjelio!
Već neg ikad dokazala struna
(Odkad Orvej pakao predobio),
Dok sam ja mlad a ti krase puna.

Čuješ, dušo! biaše vėk prelesni,
Dok po svēt još gospoja je stala;
Da j' sad pēvcem carstvah kolik pēsni',
Ti Antonje od nas bi stvarala.

Nu budú to nama sréca krati,
A ti slušaj koliko te čenim:
»Ako světa za te nejmam dati,
Pa i za vás svét te nezaměnim.«

7. Život i duša.

„In moments to delight devoted.“

L. Byron.

U sladki časak razblude, snage:

»Ah moj živote!« šaptješ ljuveno:

Rěci prekrasne, srdcu predrage!

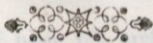
Da život traje mlad neproměno.

Nu život kò čas teče k svòm kraju;

Zato te rěci nikad neslušò!

Neg izvol' kazat: »Ah moja dušo!«

Jer duša i mǎ ljubav vèk traju.

S. Srdce

od dragog kamena, što se razkolilo.

„Ill - fated heart! and can it be....“

L. Byron.

Kako srdce ti zlosretno

Moglo si mi past na dvoje?

Zar li zahman sve bilo je

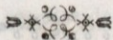
Skrbih vrēme dugolētno?

Nu sad bar mi dragocinii

I draži svak komad biva;

Jer se po tom većma čini,

Kip da si mi srdca živa.

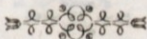
9. List.

U pametnicu gospodje S. R.

„As o'er the cold sepulchral stone . . .“
L. Byron.

Kó što čověk slova gledí
Usěčena grobnoj ploči,
Da pritežu tvoje oči,
Gospô, na se ovi redí.

Uzčítaš li knjigu istu,
Kad budem se prestavio,
Znaj u ovom da je listu
Moga srdea živi dio.

10. Dioba světa.

„Nehmt hin die Welt! sprach Zeus von seinen Höhen.“
Fr. v. Schiller.

»Evo světa! (reče Bog něk' danak)

»Budi vami i bez mite!

Prešo na vas i na vaš ostanak!

»Al se bratski pogoditi!«

Sve nagrne k diobi brže bolje;

Svak izbere po svom umu:

Kmet okupi goricu i polje;

Knez ogradi za lov šumu;

Kupac segne po žitku i vinu;

Pop izluči za se svetak;

Car na ceste udari carinu,

Reče kmetu: Daj desetak!

Čim razgrabljen kúp světnih dobara,

Dojde i pěšnik odněkuda;

Al imade sve već gospodara:

Ah došo si već zaluda!

Pěsňik.

Vaj me! zar ću sám izmedj děvice
 Tvoje ostat ja bez děla?
 Ja, koj vĕrno dvorim tvoje lice,
 Srdca ěista i vesela.

Bog.

Áh Bog s tobom, gdĕ si opet snivao?
 Sinko dragi, tvorĕĕ pĕsam?
 Bĕše ti doĕ, dok sam razdĕljivao!
 Što s' zakasnio, kriv ti pĕsam!

Pěsňik.

Uza te sam stao s dušom mladom,
 Gledao tebe u tvôj slavi;
 Slušao kako sklad sbori sa skladom;
 Tu ti se dub moj zabavi.

Bog.

Sad šta ěemo? Svĕt ljudi imaju:
 Jedin raj još moje j' blago;
 Nu ako ti mio stanak u raju,
 A ti dolaz' kad ti drago!

11. Pod prozorom.

Pěsmica.*

„Leise flehen meine Lieder...“

L. Bellstab.

Moja pėsma krotko moli

Kroz tu tihu noć:

Dodji s běla grada doli,

Dodji, dušo, dodj!

Šušteć tresu grane bori

U mēsećini:

Nek te, dušo, strah nemori;

Nepriatelj spi.

Čuj slavića u dubravi!

Vapi njegov pjev:

»Utěši ga, što ga stravi

Najkrasnija dēv'!«

On razumi srdca jade,

Milih udes hud;

On razblažit pėsmom znade

Svaku nježnu grud.

* U glas metnuo Schubert.

Ded' i tebe da razblaži:

Sidji k men' u gaj!

Ah smiluj se i pokaži

Pëvcu put u raj!

Ah put u raj!

12. Metulj.

„Naitre avec le printemps . . . .“
Alph. de Lamartine.

Rodit se s prolětjem,

S ružami umriti,

Čistim zrakom plivat

Na krilih větrica,

Njihat se na njedrih

Ružah tek razviti',

Opajat krasotom,

Mirisom cvětljica',

Prah stresivši s krilah

Mlado i bez tuge

Kano dah se uznět

U nebeske kruge; —

Eto od metulja

Prekrasne sudbine!

Nije l' slična želji,

Što věk dalje hiti;

Prvo stvar oskube,

Neg se je nasiti;

Nakon k nebu vrati,

Tu u slast razmine.

13. Ruža.*

„Je vis la rose dans un jardin . . .“
A. C.

»Vidio sam ruže cvětak mlad
U krasnom njegovom blěsku,
Sjaše kó zora, rano kad
Iznese luč nebesku . . . «
Kaži mi,
Krasna děvo!
Kaži mi:
Hoćeš li igrat? . . . «

»Digne se šapat, hvale šum,
Svako ju dvorit prosi;
Jer svako srdce, svak ju um
Nad ruže sve uznoši . . . «
Kaži mi,
Krasno srdce!
Kaži mi:
Hoćeš li igrat? . . . «

* U glas metnuo Berko Livadić.

»Dojde i junak pëšnik k njoj,

Uzhitjen ronec pëšme :

Divna je ruža i nje goj,

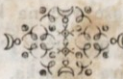
Al se je taknut nesme . . «

Ah slasti,

Krasna dušo !

Ah slasti

Igrajuć s tobom !

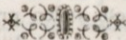
14. Divna pèsma.

„Quien aviesse tal ventura....“
Romance viejo.

Nanèla li koga sгода
 Vrh pučine kraj mora,
 Kó što nanè knez - Arnalda
 Zorom na lèp Gjurgjev dan?
 Na ruci mu sivi sokó,
 Lov loviti ide mlad;
 Pa zagleda brod tanahan,
 Gdè stizaše već na kraj:
 Od svile mu béla jedra,
 Od šimšira katarka.
 Na tom brodu divnu pèsmu
 Zapěvao mlad mornar:
 Utaži se šumno more;
 Ukroti se ljut vihar;
 Što plivahu na dnu ribe,
 Dizú glave iz mora;
 Što letjahu zrakom tice,
 Sad padaju vrh broda.
 »O moj brode, drěvo tanko!

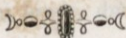
»Čuvao tebe Bog od zla!
 »Od napastih bèlog svèta,
 »Kad ti brodiš morski val;
 »Od plitvinah Almerijskih,
 »Gebraltarskih klisurah,
 »Od zatokah Mietačkijeh,
 »Od Flanderskih pèsćarah,
 »I od burah kraj Leona,
 »Gdè ti prèti zla propast!« —
 A govori knez Arnaldos
 (Pamti dobro govor taj):
 »,A Boga ti, mlad mornaru!
 »,Odkud tebe pèsma ta? — «
 Odgovara mlad mornaru:
 »Ja nekažem pèsme ove,
 »Neg na more tko se da »

15. Dèvojka kraj mora.

„Yo me levantara, madre ...“
Romance viejo.

Ja uranih upred zoru
Na lèp èastni Gjurgjev dan,
Vidèh momu gdè tu staše
Rublje peruè kraj mora.
Sama pere, sama žima,
Sama vèsi na grim mlad.
Dok se suši rublje bèlo,
Pèva pèsmu u taj glas :
»Ah ljubavi, mà ljubavi!
»Gdè da tebe tražim sad?«
More pada, more pljuska,
Niz brègove ori glas:
Moma drži zlatan èešalj;
Njime èeše svilen pram:
»Ah kaži mi, mlad mornaru,
»Čuvao tebe Bog od zla!
»Jesi l' vidio ljubav moju?
»Kud izèeze njezin trag?«

16. Sestrica.

Romanca.

„Solingo vissi senza speranze...“
Luigi Carrà.

Živué samotán bez svake slasti,
Mrzih na věnce plese i časti,
Za radost mrtav, za ljubav hladán,
Svak mi sastauak biaše dosadan,
Dok tvoje stidno neviděh lice,
Sladka sestrice! sladka sestrice!

Kad me naněla prviput sгода,
Da te ja viděh u našeg roda,
Duh mi kazaše: »S tom se već skobi!«
Al neznah — kadě? u kôj li dobi.
Nu srdce reče: Eto ti j' lice
Tvoje sestrice, tvoje sestrice!

Sestrice! ime draže od zlata!
Sad stopram ćutim, kad si mi data,
Da nejma dražeg srdašcu slovca,
Nit ime »druga« nit glas »ljubovca«:

Zato će zvečat vĕk moje žice :
Zlatna sestrice ! zlatna sestrice !

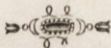
Naći ćeš tragah mojoj ljubavi
Mladim prolĕtjem u cvĕtju, travi :
Vĕtrić, što igra s lištjem mladime,
(Čini se) šaptje krasno to ime,
Letjuć žubore te lastavice :
Moja sestrice ! moja sestrice !

Bud' ja konjica vladao po danku,
Budi pod večer ladjicu tanku,
Livadam, vodam, šumam i njivam
Uvĕk to sladko ime prizivam ;
Kliče ma želja neizmĕnice :
Dodji sestrice ! dodji sestrice !

Kad me pogleda srĕća poprĕko,
Pomislim na te, što si daleko,
A brižna duša mah se okrĕpi
»Kose svilene, oĕiuh lĕpi'
(Kaže mi) imaš prijateljicu —
»Znaš li sestricu ! znaš li sestricu !

Pošto mi majku ote zla srěća,
 Ljubav brižljiva, briga ljubeća
 Čim me ostavi (sudih) da pusti
 Sasvim me tugam past u čeljusti;
 Al mi povratja vedra ju lica —
 Opet sestrica, opet sestrica.

Kad jednom stigne strašan on danak;
 Koj će bit nama slědñji razstanak,
 Prvo neg smrt mi glas obustavi,
 Da věrnno srdce još te pozdravi,
 Nek škrajne budu te besědice:
 S Bogom sestrice ! s Bogom sestrice!

Posto mi meſſe ora xia
L'indav d'ist'ora, p'ora
(Cim me oſtavi) (Cim me oſtavi)
S'arim me togam past a colpato
Al mi poſt'ora v'ora in dia -
Opet ſerita, oſet ſerita

Kad ſarim ſerita, ſerita on d'ora
Kad ſarim ſerita, ſerita on d'ora
Ivo me ſerita in dia oſtavi
Da ſerita ſerita in dia oſtavi
Kad ſerita ſerita in dia oſtavi
S'arim me togam past a colpato
Al mi poſt'ora v'ora in dia -
Opet ſerita, oſet ſerita

Kad ſarim ſerita, ſerita on d'ora
Kad ſarim ſerita, ſerita on d'ora
Ivo me ſerita in dia oſtavi
Da ſerita ſerita in dia oſtavi
Kad ſerita ſerita in dia oſtavi
S'arim me togam past a colpato
Al mi poſt'ora v'ora in dia -
Opet ſerita, oſet ſerita

D.

Pověstice.

Jak dlouhá noc — jak dlouhá noc —
Však delší mně nastává.

K. H. Mách a.

Grob izdajice.

(g. 1835.)

Na sablju visoki,
Na sablju duboki
Grob na polju stoji jedan ;
Nad grobom križ vrèdan.

Na tom križu sèdi,
I niz polje gledi
Crn gavran, pa graktjué vièe,
I ljuto narièe.

Zašto vièes, tice
Grdna zlokobnice?
S èije se ti rugaš rane,
Crni moj gavrane ?

Ja se rugam s toga,
Što sad vojna svoga
Kapetanka mlada čeka
Željno iz daleka.

Ja ti vičem s toga,
Što kletva — nesloga
Još u ratno kolo hvata
Sve brata na brata.

Jesu li teške ove
Daske ti dubove?
Jeli ti mučno ljube stanje,
Teško uzdisanje?

Jeli ti žao mača
I konja jahača?
Žao što némreš¹⁷⁾ na krvavu
Polju vënëat glavu? —

Nisu teške ove
Daske mi dubove;
Nit mi mučno tvoje stanje,
Teško uzdisanje.

Nit mi žao mača,
 Nit konja jahača,
 Nit što némrem na krvavu
 Polju vèncat glavu.

Neg mi žao, što moja
 Bratja bez pokoja
 Ah! prokletstvo u grob meću —
 Na mene nesrèću.

Što kò nízko pseto
 Biah za tudje kletu
 Pleme na zlo vèk pripravan,
 Sve da budem slavan.

Ah! puno mi žao,
 Što sam za njeg stao,
 Odrèko se svòm národu,
 Tarué mu slobodu.

To ti mene žestje
 Sad kida neg klèštje;
 Jadnu dušu svud proganja
 Bez pomilovanja.

A te ljute srde —
 Uspomene grde —
 Ah nemože ništa dignut,
 Nit ublažit, prignut.

Mač kraj mene leži,
 Križ na prsih teži:
 Mač me žeže kano plamen,
 Križ tišti kó kamen;

Jer za križ taj proda?
 Svu sreću naroda,
 Kárvcom njegovom mač si masti?,
 Dok morade pasti.

Ah prokleta budi
 Ti srdce u grudi?
 Vèk proklete, oči, krvi!
 Put i korak prvi!

I vènac na glavi,
 S kojim list krvavi
 U knjigu sam uložio,
 I on proklet bio!

Za to mi je tēsan
 Grob i prostor lēsan,
 I prašak se svak na meni
 Čini stup gvozdeni.

Ah da će se smilit —
 Tko moj grob razkrilit,
 Pa izvadit trup na polje:
 Bilo bi mi bolje!

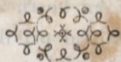
Al zahman! nemogu
 Mirovat mi kosti,
 Zašto nejma ni pri Bogu
 Izdajstvu milosti. . . .

Tako se duh mori,
 Iz groba govori;
 Tuge nitko neodvratja
 Neg gavrani bratja.

A kad ponoć stiže,
 Kažu, da se diže
 Kò vukodlak — trup iz groba,
 Slèp na oka oba.

Tako noću svaku
 Trup ostavlja raku,
 Do pětlovih prvih pèsni'
 Okó groba bèsni;

Dok se smili nebu,
 Pa ga psi izgrebu,
 A gavraui — crni gosti —
 Raznose mu kosti.

Hajduk i vezir.¹⁸⁾*1. Prètjnje.*

Istom svane s iztoka dan bëli,

Na poljanu kroz gvozdena vrata

Grne narod kan od ticala jata;

Čoek bi reko, vãs se grad već seli.

Kroz ulice iz Travnika grada

Vode spetog Kulaša hajduka,

Od kojega, kó janje od vuka,

Drhtje isti car srëd Carigrada.

Vezir viče: Davori dželati!

Brže, dëco, na kolac djaurina!

Uteče li danas, tako dina,

Sutra će nas po Travniku klati. . .

Pseto djaursko! deder bësni sade!

Plëni, robi našu slavnu Bosnu,

Vod' u grade hajdučad ponosnu,

Kolji Turke, plaši bule mlade!

Grozno hajduk zubima zaškrtnu,
 Očim baci trësah hiljadicu, . . .
 Zaljulja se vezir na konjicu,
 Kan da primio od njih ranu smrtnu.

»Nesprđaj se, krvniče vezire!
 Pamti dobro, šta ti kažem sada:
 Srëd ponoći doć ću ti u grada,
 Pa te ubit, tako meni vire!«

To još s kolca Kulaš progovori,
 Na vezira bëсно se nasmëhne,
 Da mah vezir konjica okrene,
 Smeten ode, u grad se zatvori.

2. Smrt vezira.

Vezir jakim stražami obsadi
 I Kulaša i sebe u gradu,
 Čim se sunce smiri na zapadu,
 Od hajdukah tim da se zagradi.

I već hodže k jaciji s munarah
 Razvikaše družbu pravovërnu:
 Čut je samo kroz šutnju večernu
 Laju päsah i korak stražarah.

Više vezir baš okó ponoći :

»Gde ste momci? gle Kulaš dolazi!«

Skoče brže u sobu kavazi,

Da veziru budu do pomoći.

»»Gdje je djaurin?«« svaki od njih pita. —

»Zar nevidiš, gdje me odje davi?

»I nogu mi za vrat već postavi?

»Nevidiš li djaura strahovita?«

Vezir stenje, grèi se i vije,

Grozan strah mu iz očiuh siva,

Ustne drhtju, sapa utrnjiva,

Protegne se još a — već ga nije.

Po aharu, čardaku, magazi

Mah se momci raztrkaju;

Još protraže harem i odaju,

Al se zalud vratjaju kavazi.

Nejma nigdè ni živoga stvora,

Nij Kokara, nije Jezdimira,

Što prètjahu, da će zla vezira

Tu noć smaknut a srèda njegva dvora.

3. *Smrt hajduka.*

Istom Turci već sabu klanjaše,
 Kad bi grozan glas k agama prenět,
 Tu noć vezir da ode a dženet....
 Uplaše se i age i paše.

Jedni kažu: Jezdimir ga ubi! —
 Drugi: Kulaš uteko je s kolca! —
 Al Jezdimir robí do Sokolca,
 Kulaš dušu na kolcu izgubi.

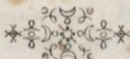
Tim raztura glas se po narodu:
 Do pó grada ostavi ognjište,
 Sad k veziru, a sad na stratište,
 Da razvide i město i sgodu.

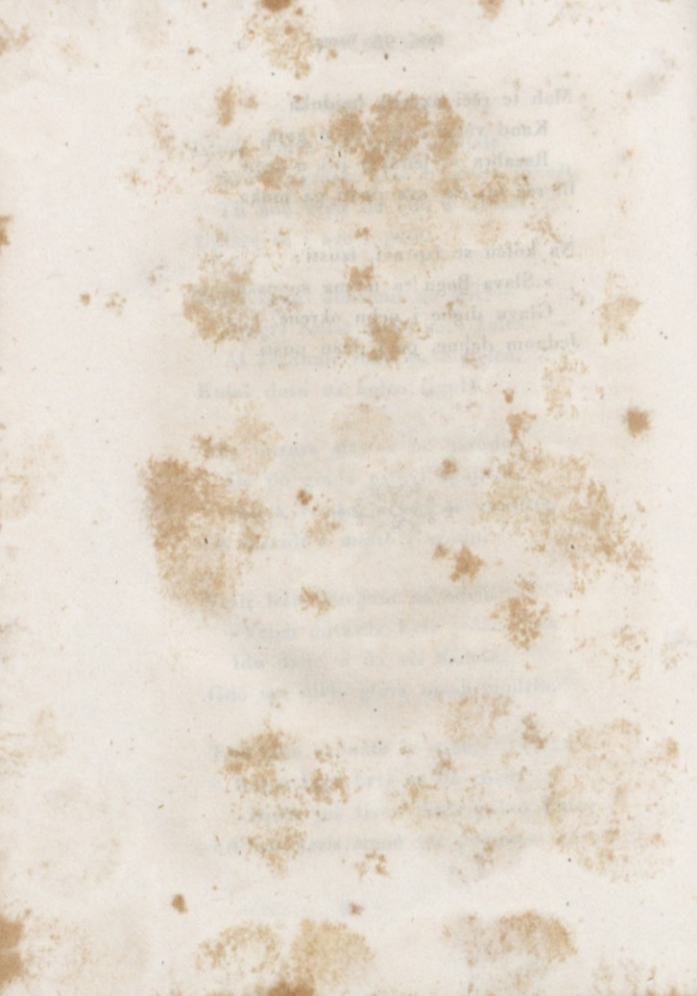
Vezir leži raztegnut na odrih:
 »Valah mrtav!« kaže jedan paša.
 Idu dalje, a da viš Kulaša,
 Gdě mu nikla glava ustah modrih.

Tělu žice napnute kó šibe,
 Rujne kapi krvi na tle cure:
 »Djaur još žive« (kaže jedno Ture)
 »A naš vezir sinoć već pogibe.«

Mah te reči uzdrnu hajduka
 Kano vètar suhi list u gaju,
 Razabra se jednom još u vaju.
 Bi reć taj čas sva pusti ga muka.

Na kolcu se izpravi, izusti:
 »Slava Bogu!« ustma se nasmehne,
 Glavu digne i nebu okrene,
 Jednom dahnne, pa i dušu pusti.

IZJASNJENJE.

1. *Priklětje od Mudrice.* *Priklět* ili *priklětje* zovu na Malom Štajeru i Medjimurju prostor srēdišni od kuće. *Priklět* dēli *klēt* od *hiže* (sobe). Uj se ulazi svana kroz dvojna vrata, koja stoje jedna sprama drugim. Iz *priklējta* vode opet dvojna druga vrata, jedna u *hižu* a druga u *klēt*, a po stubah ili lēstvah ulazi se na *nahižje* (pod krov). *Priklēt* Slovenci korutanski i Hrvati u zapadnoj Ugrskoj zovu *veža*, Srblji *vajat* ili *aiat*, a po nēmački mogo bi se prozvati *Vorhalle* ili *Vorhof* (*προ-pύλαιον*). I u tom ga smislu i ja ovdē uzimam. — *Mudricom* prozvali su pisaoi panonskoslovenski od pr. v. boginju *Minervu*. I ja sam prozvanje to u pēsni ovoj pridržao.

2. *Pod gomiloj.* Panonski Slovenci gotovo svi imadu ablativ ženski jednobrojni na *oj*. Ja sam ga ovdē pridržao tako rekuē za nevolju.

3. *Rimska staza*, ili (kao što se kaže kod mene) *rimski cesta* zove se ovaj pramen zvēzdah, kojega astronomi zovu *via lactea* a Nēmci *Milchstrasse*.

4. *Hladnik* (poljski *chłodnik*) = kolibica što se splete radi hlada od živih rastućih drvetah.

5. *Najni a o = naš, a, e* (kad se govori za jedno stvar, koja je vlastina samo od dviuh) a čini se od *naju* t. j. od *nas* (dviuh).

6. *Dvč složně dušě* (nominativ i accusativ dvo-brojni) m. *dvč složne duše*; a malo niže *izpred naju* (dvobr.) m. *izpred nas* (dviuh).

Budući da se u toj knjizi višeputah nalazi dvo-brojni našim šticom malo poznat, a pisaočem neobičan, trebalo bi da razložim ovdě sad temelje, zašto se njim služim. Nu o tom bit će i posle u knjizi ovoj obširni razgovor.

7. *Polelj*. Poznato je već, da se zvao u predkršćanskoj dobi u naših dčdovah *Lelj*, *Leljo* ili *Lelja* Bog ljubavi (u Grkah *Εἰρωσ*). Isto tako zvao se u njih *Polelj* Bog braka (u Garkah *ἑμείναιος*). Slavljeni predmetjući reči kojoj samostavnoj slovce *po* hoće višeputah time da naznače nešto nastavljajuće, dovršivajuće. N. p. reč *polož* ili *položa* znači čověka, što pristaje izza *laže* (lažca) da posvędočava reči njegove dodajući još koješta da se laž time više vęruje i (tobože) u poštenju održi (Srav. narodnu prićicu o *laži* i *polož*). —

8. *Hižka*. Kod mene zovu *hižom* i kuću i sobu, a *hižkom* ili *hižicom* kućicu ili sobicu.

9. *Komen* (tal. *comino*?) znači u nas ono uzvišeno męsto u priklęti, gdje se metju lonci, lući i koješta. Pri *komenu* stoji Slovenka kuhajući ili ložeć peć. Slovenski komeni imadu na sebi něšta osobito romantično-poćtićkog; i da bi mogli progovoriti gla-

som ljudskim, čudne bi se stvari saznale o srcih i ustih krasnih Slovenkih.

10. *Budeta* dvobrojnik m. *budete* (*vi dva*), kaže se ondě kad je rěč za dva čověka ili za jednog čověka i jednu ženu. Kad je govor za dvě ženskě glavě, kaže se *budetě* m. *budete* (*vi dvě*).

11. *U zračnoj postavi*. U narěčju slovenskom *postava* znači i ono, što se kaže u književnom narěčju *prilika*.

12. *Lada* bila je u starih Slavljanah boginja ljubavi. Stari naši pěsnici (dubrovački) svaku krasnu gospoju zvalu *ladu* (sravnaj englezki naziv gospoje *lady*). Narod naš u dolnjih stranah neobičnu lěpoticu naziva sad *vilom* n. p. kaže: *Ala ti lěpu vilu!* ili *tanka je kao vila* itd.

13. *Sirotica*, cvět koj zovu Němci *Stiefmütterchen* (*viola tricolor. Lin.*)

14. *Morana*. U staroj mythologii slavljanskoj ima boginju prolětja, što se zove *Vesna* (vide *Djulabije* str. 143.) isto onako i boginju zime što se zove *Morana*. U prenešenom smislu znači *Vesna* boginju *mladosti*, a *Morana* boginju *starosti*, što nam je poznato iz rukopisa Kralodvorskog:

»I jedinu družu nam imieti

Po puti všei z *Vesny* po *Moranu*.«

(Zaboj, Slavoj i Ludiek.)

15. *Sposob* = način.

16. *Progorje aktičko*. Na moru u oči progorja ovog bila je světoslavna bitka izmedju cesara Okta-

viana Augusta i Marka Antonija, koja posle, kako bi propalo skupnovladarstvo rimsko, razdělisa vladu rimsku izmedju se. Nu domala posle te diobe zaplete se Antonij, kojemu ni pod zrele godine neomrznu ašikovanje, u umetne mreže razvikane Kleopatre kraljice egypatske. I tu bi bio propao u bezdno lasti, da se nije ostavljena njegova žena Fulvia utekla Augustu, umolivši ga, da joj probudi vojna iza sna nečestnih bludnjah. August opameti opet druga svoga, koj u dobar čas uhvati mač, pak prosēče ljuvene mreže kraljevske čaralice. Posle Antonij ziviaše opet něko vrēme čestito i razumno. Medjutim umre mu žena Fulvia, a on se oženi za Oktaviu sestru druga si Oktaviana Augusta, živuē i sa ženom ovom i s bratom njezinim podugo u skladu i poštenju. Nu što je vražje ode prie posle po vragu. Ostrvivši jednom na putne lepote Kleopatrine, omrzne Antoniju do mala poštena i pametna žena Oktavia. On ju ostavi vrativši se u naručje egypatske svoje milostnice. To Oktaviana vrlo razljuti. Sabravši vojske koliko igda mogaše, pozove razkošnika na mejdan. Dockan se prenu Antonij, nu sasvim tim skupi do mala vojsku silniu nego što je imadiaše drug njegov. Sastanu se čete od oba česara na progorju aktičkom momak u momka, a bojne galije na moru u oči istog progorja brod u brod. Kostka bojna panc najprvo na more. Još se neprikloni srēća ni na ničju stranu, ali Kleopatra okrene brodove svoje pa uteče bez obzira put Egypta. Antonij vidivši gdje mu bēga milostnica, pristane i on izza nje u

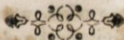

běgstvo nepomislivši da ostavlja na mejdanu i slavu i šibiku zlatnu — a ono još bez nevolje i za pronosenu jednu lěpotu. I tako održi Oktavian nenadano mejdan. Za godinu posle sdvoji s mnogih nesgedah Antonij, pa se smaknu sam mačem svojim. Kleopatra nemogavši ljuvenom vęštinom nadigrati Oktaviana, metne zmiju otrovnu na prsi, da ju ugrize, pa od ugriza i umre. — To se je sbilo nekoliciko godinah prije nar. I. K.

17. *Nemrem.* *Nemrem, nemreš, nemre* kažu panonski Slovenci m. *nemorem, nemoreš, nemore* (nemogu, nemožeš, nemože).

18. Povod ovoj pęsni dala je u Vukovoj sbirci srbskih posloviceah (Cetinje 1836) strana 39. Tu Vuk pripovęda evo šta: »Kulaš harambaša je bio u Bosni. Još u djetinstvu slušao sam pjesmu, kako su ga turski svatovi iz Podažeplja zatekli negdje u kući ranjena, pa ga uhvatili i poklonili nekakvom Topal-paši; nu Topal-paša ga nije smijo pogubiti od njegova društva od Kokara i Jezdimira, nego ga poslao bosanskom veziru, a on ga nabio na kolac«. — — Za one reći turske, što jih ima u pęsni ovoj, molim te, da jih potražiš, ako jih već nepoznaš, u Vukovom rečniku ili još bolje u prekrasnoj knjizici »Pogled u Bosnu«, a ono straga u slovaru rečih turskih. — Ima kad nas gospode, što vrlo viču na reći inostrane a najpače na turske, kažući da one grde krasan naš jezik. I ja rado priznajem, da bi vrlo dobro bilo, te bude jezik naš prost od tih rečih kao i od svake druge pri-

měši inostrane; i svagdě ću nastojati, da jim se pišćui nćkako uklonim. Nu za veliku nevolju volim opet metnuti tudju a narodu poznatu rěć, nego kovati novu kakvu ili grliti město nje od drugih skovanu, koja se neslaže ni s duhom ni s licem jezika našeg.* Ęvo šta ja o toj stvari sudim. Polag pameti moje negrde toliko jezik naš inostrane rěći, koliko ga grdi i upravo ubija inostrani naćin slaganja rěćih, metjući u slog naš rěći po zakonih inostranih ne samo protivnih zakonu i duhu, kojim misli i sbori prosti i nepokvaren naš ćovćk, nego li da paće protivnih istom zakonu zdrava mišljenja u obće. *Hic labor, hoc opus.* U slogu (štilu) budimo puriste strogi a ne u golih rěćih. Tu si mi uzmimo na um onu poslovicu: Golo slovo ubija, samo duh daje život.

(Dodatak)

ISTINA I ŠALA,

P Ě S N I

OD

JAKOBA REŠETARA

s Cerovca.

I.

Svaka žala na polak istina.

Nar. poslovice.

**Několiko řečí o tom, kako je do-
datak ovaj pao na konac ove knjige
i u kakov je škripac tim zagazio spi-
satelj.**

Besěda vārlo dugačka o stvari vārlo kratkoj.

Bilo je u četvrtak — ne borme! bilo je u pe-
tak. Došo sam baš od oběda. Kako znate iz
škole, posle oběda nije dobro sbiljnim se zaba-
vljati stvarmi. Tako ni ja sad nisam htio ni
pisati ni čitajući glavu si trěti, već ja otvorim
drugu moju sobu, a u sobi staru něku škrinju,
što sam ju nedavno dopremio iz zavěčaja. Trěba
da znaš, dragi moj stioče! da sam ja u tu istu
škrinju stārpao silu božju kojekakvih i svakojakih
knjigah i pisamah budući (ako se nevaram) još
djak, pa tako ostavio do tog dana. Sad ja sta-
nem prometati, vaditi iz te škrinje pismo po pismo,
knjigu po knjigu, gledajuć korice i nenatiskane liste
i čitajuć što sam našo gdje je bilo ondě napisano
i načrčkano vlastnom mojom rukom, koju sam
sad jedva više spoznao. Ako si ikad šta pisao
u mladosti preko dužnosti svoje, to ćeš razumiti,
kakvo prorazi divno čutenje spisatelja, kad posle
tolikih proměnah, posle tolikih godinah radosti i
žalosti — vidi opet ono, što je napisao kad ga prvi-
put natěrao neutārnji někakav bēs, da napiše řeči
i redke bez da upravo znade zašto. Sārdec mu

se razigra (neću da kažem) od radosti nego od neizvjestne nekakve tuge. Čitajući opet posle toli-kih godinah stvari te, sad mu tek upravo omile, i sve što su slabe, omile mu više nego ista, što je posle napisao, makar bilo dostojno, da se zlatnim čekićem sakuje u zvezde. A znaš zašto su mu toli mile? Za to, jerbo je bio onda mladji i ludji, u cvjetnih onih godinah zlatnih nadah, uznešenih željah i smelih namerah. On gleda na nje i na blaženu dobu njihovog začetja, kao stara majka na grob prve svoje dece, koj brižna kiti zelenim cvjetjem i nataplja toplimi suzami neizrečene tuge. Tako ti sad bude i meni pred škrinjom, gledajući stara ta pisma, plod lude moje mladosti. Nabroje mi se na rovašu pameti svi svetli i mračni dani one dobe. Preuze me nekakva želja, te bi htio dati i za najmračniji dan mladosti najsvetliji sadašnjeg mog života. Zatim dojde težka tuga, i gotovo bi bio na glas zaplakao, da me tu u dobar čas nezateče stari prijatelj i vėran drug one moje dobe *Jakob Rešetar s Cerovca*. Kao prenuvši izza sna, otarem si oči, razaberem se i viknem na njeg izza glasa:

»Šta ti li ovdě?«

«Jesam brate!» (odgovori mi on polag stare svoje flegme). Dragi moj štioče, ja ti sad neću ovdě razpravljat na tanko a redom dialogičkim i šta i kako smo se nadalje spominjali, niti se ovdě neradi okó tog; već ja odmah padam *in medias res*, izostavivši sentimentalne razgovore o proštom i sadašnjem.

»Jesi li mi opet šta donio?« (kažem ja, pošto bi on iz džepa tamnohrdjavog svog kaputa izvadio nekakva pisma). »Nebi li bila opet za Kolo zamerna kakva kritika?«

»,A da!« (odgovori on). »,Ima (kako čujem) u vas ljudih, što se ljute na me, zašto uvijek samo protresavam i odsude krojim gotovom njihovom poslu.«

»Istina je, šta kažeš« (prihvatim ja opet) — »dapače oni navode i uzroke, govoreći, da je lahko prigovarati pogači, ali teško kupovati brašno i maslo, od koje se pravi pogača.«

»,To baš nisu prazne reči« (odgovori opet on), — »,i baš porad toga dao sam se i ja na posao, kupovat brašno i maslo i od njega gradit pogačice-ili (da prosto govorim) napisao sam nekakve sitnice u vezanom slogu, i evo jih danas iznosim najprvo pred tvoje lice. Čuo sam, gdje stoji u novinah da opet namēravaš izdati na svēto nekakve pēsme. Govori svēt o tvojih pēs-mah da su mirne i krotke, za to su i kujige tvoje dobro gledane. S toga te molim i zaklinjem primi sad i moje pēsni pod tvoje krilo prikopčivši jih nekako tvojoj knjizi — ma bilo i na koncu. Pa onda svēt neka sudi kako mu drago, samo da su jednom na svētu.«

»Pa zar jih ti nemožeš sam izdati?« (prekinem mu ja rēč). »Ta to i ostali početnici čine!«

»,E da!« (nastavi opet on). »,Kamo srēće da sam početnik. Ali mene svēt već pozna. Pa zar si već zaboravio šta sam pisao u Kolu, i šta svēt

o tom govori: Pa sad ti pomisli, da ja to sâm izdam pod golim svojim imenom! Ni hrdjavi vrag nebi kupio a kamo li živa koju ilirska duša, izuzamsi može biti koj prokšenac ili žedan osvete, koj bi kupio vragolije radi, da potraži pogrěske, pa da mi jih izbroji na prste u društvo i djavolski da mi se naruga pred světom. Vidiš gdje sam na nevolji; pomoz mi. Ta smo stari prijatelji, i ostat ćemo do smrti (kako si malo prvo reko).«

Tako ti on mene nagovoraše i (kako Němac kaže) za slabi bok uhvativši i nagovori. 'Ti dobro znaš, učeni moj štioče, kakve su se kod nas do sad gradile pėsni. Krotke i bezazlene, te nebi od njih pošedila ni mačku dlačica a kamo li kosa u koje naše mudre glave. Pěvalo se (kako znaš) samo o ljubavi, o *crnih* — i (proměne radi) kadkad i o *modrih* očiuh; izvan toga o slozi i bratstvu, o ogništu i bojištu, a pri tom je ostala mirna krajna. »Zvekan« i podobne grėsne umotvorine nepadoše mi ni iz daleka na um. Zato ja nesluteći nikakva zla, stvari mog prijatelja nepročitane metnem na svoj ormar, podam mu na to ruku i š njom (kako je u nas običaj) i poštenu svoju rěč. A tim on« s Bogom ostaj!« pa ode.

Nu da vidiš sad vraga!

Tomu bude (neznam više) ili drugi ili tretji dan. Ja pod večer někako medju devetim i dvanaestim satom došavši kući, stanem se razpravljati, i (kako običavam) prtiti na stolac uz krevet svakovrstne knjige i pisma, da legnuvši čitam. Pošto legnem stanem prebirati te stvari, i zaista

něšta čitati. Tu udarim najposlè i na pèsni mog prijatelja. Pročítam prvu. Bogme dèlo pošteno, da mu prigovora neima. Pročítam i drugu. Ta je (istina) poněšto ođviš dugačka (pomislim u sebi položivši rukopis na stolac). Nu nečineci rado krivicu razumu prijatelja mog. hvatim se opet rukopisa, te pročítam tu istu stvar po drugi — da i po tretji put. A sad (da vidiš) nalazim stoprv u njoj grèh, a grèh (za veliko moje čudo) od nemale važnosti, grèh težak pogibeljni slavnom imenu naroda. Stani samo pa slušaj zaglavak! On glasi: »A Slovenac? — nejma *ništa*«. Da! »Slovenac nejma *ništa*«. Krasnih mi rèčih! Pa kojemu da se Slovincu nebi zamèrila ta poruga? Ta su i Slovenci Slavjani t. j. Slave sini: narod savršen, da mu na svètu druga neima. Pa se sad usudio nekakav mažiknjiga, kojekakve mu izpočítavati nedostatke i napisati istim gusačjim perom: »A Slovenac nejma *ništa*«. Tko da se nerazljuti nad takvom nečuvenom smèlostju? Zar neima već dovoljno inostranskih perah i ustah, koja koješta klevetju o nami, te mora sad ustat na našu slavu ista domaća krv i pamet? Tako mudrujući razljutim se kruto, i kao što jastreb pograbi noktima kokoš — ja obèruèke pograbim sva ta pisma i već nadnesem nad svèću, da tu prèkim sudem spalim dužno i nedužno; nu — nu? — klonu mi opet ruke, čím mi pane na um, šta sam obećao. Evo ti me baš u škripecu? Gdè si sad, moja pameti? Šta da učiniš? Priložiš li pèsni te knjiziçi, uvrèdit ćeš u narodu i malo i veliko, pa će ustat na te

kao ptice na sovu. Nametneš li, dat ćeš prijatelju povod do tužbe te on može razkazat po svētu nečuveno věrolomstvo, pa će ista drobna děca, kad me god uglednu, na ulici vikati na me, da sam Bog zna šta ne. Lěpa je doista stvar, kad čověk sve dobro promisli i razmisli prvo nego li šta obeća. Sad sam si pomislio na prijatelja jednog, kojeg sam drugda žalio što je tako bojazljiv, te za svaku i najmanju stvar, koju ima učiniti, třeba više danah nego Bog stvarajući svět: tri dana promišljanja za »bi li nebi li?« a opet tri za »kako bi?« Kako sam ti ga sad navidjao! Nije ti meni bilo više do směha i žaljenja drugih. Nu bilo kako mu drago. »Reko neporeko!« Makar od uvrědjena veličanstva někjih roda mog sakrivat se morao kao sova od pticah bělog dana, ja nakon odlučim priložiti knjizi ovoj pěsni svog prijatelja samo za poštnu rěč, jerbo sam tako obećao.

Ovdě sam progovorio samo za dvě. Za ostale me ni nepitaj, jerbo bi trebalo možebiti i za nje (kó što se kaže kod nas) *okapanja*, za koje ovdě neima města. Zato ti je predajem onako a *ne-okopane*.

Tim bi mogo ovu i onako već dugačku besědu zaglaviti. Nu spominjam se, da sam prijatelju mom i mimo toga něšto obećao, a ono jest, dragi stioče! *priporučit ti ga u ljubav i prijateljstvo*. »E da!« (kazat ćeš ti, i do prilike još i to dostavit): »Pa koja ti, je bila nevolja priporučat čověka, kojega (kako si sam priznao) već i od-

prie poznaješ? « E dragi moj! Pitam ja tebe: nisi li može bit već i ti, kao dobar čověk, nevřednom slugi svome, pustivši ga iz službe, dao priporučni list, ako je to zahtěvao, i sve što ti je može biti ukrao zlatni sahat ili razbio dragocěnu čašu? Vidiš! za to ni meni nezaměravaj kao čověku, koj bi rad svakomu dobro. Izvan toga pomisli još i na to, da je on najvřernii moj drug, najstarii prijatelj, s kojim sam drugovao već od malih noguh. I odkako ga pautim, poznam ga već kao čověka od mira i dobrog vladanja. Ja ti ovdě (bez zaměre) samo jedan priměr navodim. Dok smo još zajedno školovali, ostali bi djaci staromu učitelju dosadjivali kojěkakvimi vragolijami: sad izza ledjah věšali mu na kolěr od haljine djavoliće od papira, sad mu metali u džep škatuljice od kartah pune zujećih muhah, a opet drugiput podložili bi noge od stolice lupanjami od orahah, te bi sve praskalo, kad bi uzlazio. Nu on — šta misliš — šta bi medjutim radio? Sědio bi u svom kutu mirno kao zid i (kako se pristoji dobromu učencu) ruke držao izpred sebe na klupu. I izvan škole poznavalo ga svako kao priměr od dobrote. Niti bi on igrao rižu, niti se kupao u vodi, jerbo nam je to bilo zabranjeno. Pa kako da ja sad u tako krasnog čověka nebi imao věre? Molim te: bi-li i ti sām mogo pomisliti da bi i on mogo doći na vražju nogu? Zaista ne. A sad? Vidio ga Bog!.....

Nu vrěme je, da jedanred zaista zaglavimo. Priporučam ti dakle još prvo priatelja mog (ka-

kav je takav je!)! Priporučam ti ga u ljubav i prijateljstvo. I sve što je poněšto zubat (někoji će kazat: i *neotesau*), opet je (věruj mi!) pošten člověk, iskren prijatelj i domorodac s dušom i tělom. Medjutim on je kakotako mlad, za to se možemo nadati te će se još s vrěmenom popraviti dok mu ti oštri zubi izpanu. A toga se možemo već doskora dočekat, zašto polag sve te njegovo mladosti opazio sam pri posljednjem našem razgovoru, da mu kroz kosu něšto udara nalik na srebrne niti — biljeg pribižavajuće se mudrosti —, dapače! činilo mi se, da mu pod lěvim brkom već i zub jedan klamitje. Nu kako bilo da bilo: vidit ćemo. Ako mi Bog dade sastavit u zdravlju i drugu knjigu, molit ću te, da opet predplatiš. U njoj ćeš naći i od njega do několiko komadah, koje mi je obećao na posljednjem našem sastanku. Medjutim dok se to nesbude, čitaj ove pozornu. Čim su izašle na svět vlastina su više tvoja nego naša. Zato jih ti možeš suditi strogo. Tomu se ni mi neprotivimo, niti imamo pravo protivit se. Nego jedno te molimo! Ako ti se može biti nebi dopao duh, kojim su nadahnute, nemoj misliti, da jih je nadahnulo opakog srđce. Naměra spisateljeva bila je po srđcu dobra. Nu glavom grěšili su već isti Salomuni. Zato ti krojeć sud pomisli na to i reci: «Svi smo ljudi grěšni!»

PĚSNI.

Mlinari i mlatici.

Nar. přiřica.

Bog i Petar (bio dan vrući)
Jednom putem svojim idući
Dojdoše kraj gumna,
Gdě baš mlacem tustu puru
Metnu na stol i čuturu
Kmetica razumna.

Pomoz Bože, o družino!
Bog pečenku, hlěb i vino
Blagoslovio Vama!
Ter i mertuk lěp udělio,
Koliko god koj poželio,
Bilo mu srěd hrama!

Utrudismo, od uranka
 Pa do pódne bez prestanka
 Po kamenju hodè :
 Dajte piti, već dosadi
 Muka žedjce i crv gladi,
 Ma bilo i vode !

Al da vidiš mlatace naše !
 Za Boga ti nehajaše,
 Nedaju im ništa ;
 Već putnike jadne bédne
 Odtěraše gladne žedne
 Cépi iz dvorišta.

Bog i Petar (bio dan vrući)
 Jednom putem svojim idući
 Dojdu pokraj mlina :
 Na pragu se mlinar grije,
 Kruhac jěde, vodu pije ;
 To mu je užina.

Pomoz Bože, o mlinaru!
 Bog ti vodu, koru staru
 Blagoslovio kruha!
 Dao užinu někoč jaču,
 Dao ti vina i pogaču,
 Nikad mlinu suba!

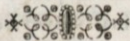
Utrudismo, od uranka
 Pa do pódne bez prestanka
 Po kamenju hodè:
 Daj der piti, već dosadi
 Muka žedjce i crv gladi,
 Ma bilo i vode.

To za Boga mlinar prima,
 S praga stane, ide à njima
 U svoju klèt uzku;
 Pa iz kuta sa police
 Sname vina, šljivovice
 I pečenu gusku.

Na čast vama, o putnici!
 Deder gladi i žedjici
 Odolita time:
 Lètine su došle hude,
 Malo imam al nek bude
 Sve u božje ime.

Bog sa Petrom kod mlinara
 Napije se vina stara,
 Naji mesa tusta;
 Pa blagoslov reče sveti...
 Mah iz mlina ter iz klèti
 Odu lèta pusta.

Od to doba, bratjo draga!
 Kod mlinara svakog blaga
 Ima pune mēre,
 Čim se mlatcem bez ogleđa
 Ništ van sira, kruha neda
 Do zadnje večere. ¹⁾

Traži a dat će ti.

Nar. pričica.

Bog i Petar putovaše
Po lěpome bělom světu,
Pa dojdōše k někom kmetu,
Što se baš »Hans Müller« zvaše:
Čini nam se od imena,
Bio je Němac od kolěna.

»Božja pomoć, gospodaru!
Već ti nama glad dotuži,
Deder nama čim posluži,
Hvalit ćema ²⁾ na tvom daru.«
Němac muči i nesbori!
Već im čorbom mah podvori.

Putnici se nahraniše
Kod tog kmeta baš do sita:
»Šta sma dužna? (Bog upita)
Kaž' nama dug, makar više«,
Němac vikue: Daj mi kesu
Punu novác, pa ajd' k běsu!

Bog i Petar putovaše
 Po lěpome bělom světu,
 Pa dojdóše k někom kmetu,
 Što se »Marco Rossi« zvaše :
 Čini nam se od imena,
 Bio je Latin³⁾ od kolěna.

»Božja pomoć, gospodaru !
 Već ti nama glad dotuži,
 Deder nama čim posluži,
 Hvalit ćema na tvom daru.«
 Latin rekne: Gratamente!⁴⁾
 Dade sira i palente.

Putnici se nahraniše
 Kod Latina gostovita :
 »Šta sma dužna? (Bog upita)
 Kaž' nama dug, makar više«.
 Taj nećeka druge dobe :
 Daj mi (reće) štacun robe.

Bog i Petar putovaše
 Po lěpome bělom světu,
 Pa dojdose k někom kmetu,
 Što se «Erdeg Istvan» zvaše:
 Čini nam se od imena,
 Bio je Madžar od kolěna.

»Božja pomoć, gospodaru!
 Već ti nama glad dotuži,
 Deder nama čim posluži,
 Hvalit ćema na tvom daru.«
 Madžar vikne: Tešék b'ratom! 6)
 Dajuć mèrom obilatom.

Putnici se nahraniše
 Kad Madžara ponosita:
 »Šta sma dužna? (Bog upita)
 Kaž nama dug, makar više.«
 Madžar vikne: Daj mi žita,
 Da bude mi hlěb i pita.

Bog i Petar putovaše
 Po lepome bělom světu,
 Pa dojdeše k někom kmetu,
 Što se »Matjaš Větár« zvaše:
 Čini nam se od imena,
 Bio Slovenac od koléna.

»Božja pomoć, gospodaru!
 Već ti nama glad dotuži;
 Deder nama ěim posluži;
 Hvalit ěema na tvom daru.
 A Slovenac klět otvori
 Vinom, pitom mah podvori.

Putnici se nabraniše
 Kod Slovenca darovita:
 »Šta sma dužna? (Bog upita)
 Kaž' nama dug, makar više.
 Al Slovenac duša ěista
 Kaže odmah: Bratjo *ništa!*

Od to doba (znajte) ima
 Němac kesu svagda punu,
 Latin robe u štacunu,
 Holi Madžar s hambarima
 Žitom puna sva dvorišta,
 A Slovenac? — nejma *ništa*.

Lěpa gospodja.

Balada. 6)

Jedu, piju, duhan pale,
 Plešu, tuku sve bez straha,
 Malo stěne nerazvale
 Smijući se: Hih! haha!

Tvrdko sědne na kraj stola
 I podboči stas svoj krupan,
 Pa se i on hvati kola
 Kunuó zdravo kano župan 7)

Nad vojakom krivověrcem,
 Što svakoga psuje, peca,
 Trikrat mahne šestpercem, —
 Eto od njeg imaš zeca.

Nad pisarem, što kraj čaše
 Těši srdce svoje prokleta,
 Tri obruče s kesom smaše, —
 Eto od njeg imaš pseto.

Nad krojača svrcne svrčak,
 Čev pristavi do ustnice,
 Cmoče, cmoče pa cio vrčak
 Semoče dobre sljivovice.

Čim natoči i prinikne,
 Pěne uzvriju i zašume:
 »Što za yraga!« (skoči, vikne)
 »Po šta ste vi došli, kume?«

Bjaše na dnu čaše djavo,
 Pravi Němac, hitra guja;
 Skinę klobuk, reče: Zdravo!
 Vās ponizan kano kuja.

S čaše pade na tle oduran,
 Pa izraste na hvat jačak:
 Nosom sova, nogom puran,
 A pandjama divji mačak.

»Zdravo, Tvårdko! zdravo, kume!«
 To rekavši k njemu stupa:
 Šta tak čudno gledaš u me?
 Ta na časti bjasmę skupa.

»Nisi li mi ti u Risu⁸⁾
 Sve obećao duše svoje?
 Za svédoka u zapisu
 Tri najprva vruga stoje.

»Nisam li te slušat mora',
 A na tretje zime kraju
 Ti si imao s ugovora
 Doći u Rim na predaju.

»Zapis dalje već nesluži,
 Jer prošlo je sedam zima':
 Vas se pakò na te tuži,
 Što nemisliš već put Rima.

»Danas bit će konac lovu,
 Kraj dosadnih tvojih psina':
 Rim ti zovu krčmu ovu,
 Ovd' nevalja plemenština.«

Tvrđko hoće da kroz vrati
 Ujde na taj *dictum acerbum* :
 Za rukav ga vrag uhvati,
 Kažué: Gdè je *nobile verbum* ?⁹⁾

Kak će, Bog zna, svršit tu rěč?

Već ga za vrat drži djavo;

Ali Tvrđko pane u rěč,

Pa se Bogme brani zdravo.

»Gledaj zapis, m̃a sotono!

Vidiš li ti šta je ōdje?

Poslě lětah ovo ono,

Kad i na me red već dodje;

»Imam pravo još tri puta

Upregnut te u tri radnje

A ti imaš dēla kruta

Baš do točke svršit zadnje.

»Evo visi grb pod krovom —

Slikovani konj na platnu:

Podaj život konju ovom,

Skuj na njega uzdu zlatnu.

»A od pēska biē mi spleti,

Da ću imat ċim ga tērat;

U lug sgradi dvor i klēti,

Da ću imat gdē večerat.

»Od lubanjah budi sgrada,
 Uzvišena baš vrh Kleka,¹⁰⁾
 Krov od židskih budi brada',
 Makom pribit prek i preka.

»Evo svrdao mēre dobre,
 Pedanj dugi, a prst slabi;
 Ti klinacah takvih, pobre,
 Tri u svako zrnce zabij. —«

Mah se djavo posla prime:
 Konja stvori, krmi, poji,
 I biè splete u to ime,
 Glè na službu sve već stoji.

Tvrdko uzjaše, na konju se
 Skokom vrti okó plotov;
 Stupa, kasa, tēra kljuse;
 Dok dospije — dvor je gotov.

»Brate vraže! to je pravo,
 Al druge nis' još sgotovio:
 Skupaj se ti ovdě zdravo;
 Vodu pop je blagoslovio.«

Vrag se grèi i kostreči,
 Nèki bès ga peče, bode:
 Al gosine to su rèci, ¹¹⁾
 Po vrat dukne na srèd vode.

Nu izleti mah kò s praće
 Tresući se kò trepola:
 »Moj si (reče), jer tko naé ée
 Gorju kupelj za djavola? —«

»Jošte jednù ! vidit éemo
 Kolko uzmože car paklenski:
 Gledaj onud ide sèmo
 Moja ljuba, angjeo ženski.

»Ja éu služit Belzebuba,
 I podnosit tvoje trude,
 A medju tim moja ljuba
 Nek kò s mužem s tobom bude.

»Prisegni joj noć i danak
 Službu, ljubav punu vatre,
 Ako i jedan slomis članak,
 Pogodba se mah nek satre.«

Evo vruga ! vās uzpreda,
 Kad smotri tu staru šljuku.
 Kan da sluša, kan da gleda,
 Uzmičući traži kuku.

I dok Tvrđko priporuča,
 Brani vrata, kioh se latio,
 Vrag kroz luknju prasne ključa,
 Pa se danas još nij vratio.

Platja lakomosti. ¹⁷⁾

Pred manastir svaki petak
 I svak drugi postni svetak
 Morem smudja dva dojdosta —
 Za korizmu bogme dosta

Jednog djaci tu ulove,
 I za oběd prigitove,
 A za pleme drugi osta —
 Za korizmu bogme dosta.

Taj uza se dojduć petak
 I najbližnji postni svetak
 Svog dovede opet gosta —
 Za korizmu bogme dosta.

Jednog opet tu ulove,
 I za oběd prigitove,
 A za pleme drugi osta —
 Za korizmu bogme dosta.

Al ih jednom djavo smete,
 Pa neki djak, ludo dēte,
 Oba zaklā zarad posta —
 Za korizmu bogme dosta.

Sad da vidiš, brate, vraga!
 Od tog časa nebi traga
 Već nijednom od tih gosta' —
 Za korizmu bogme dosta.

Kralj Matijaš. ¹³⁾

Kralj Matijaš s dvanajst drugih
 Brodi k grobu Isukrsta;
 Pa ga uprav nasréd mora
 Zakvačila bura čvrsta.

Veli župan Vidoslavski:
 Mač moj znade dobro mlatit,
 Al je bogme težko s morem,
 Jer ga nij moé gđe dohvatit.

A Hvaletin junak veli:
 A ja s guslam' vladam umno;
 Al je mučan posó ovdě,
 Jer nesluša more šumno.

Družbi sbori vitez Dragoš,
 Srdce krotko kan u ovce:
 Meni nij baš stalo do me,
 Neg mi j' stalo do ljubovce.

U to pisne vrli Ratko,
 Baš kroz zube kunuć zdravo :
 Da sam samo ja na suhu,
 Makar sve vas uzô djavo!

A vladika Bogdan moli,
 Motreć more neraztopno :
 Ja sam, spase, tvoj delija,
 Ah pomoz mi sad na kopno!

A Vragutin zlo proklinja :
 Vladaoci moćna pakla !
 Držite ladju, da bude se
 Sad nekako još izmakla.

Tu promrmlja mudri Pučko :
 Mnogim kazah, kud je cesta,
 Al u mora kan u gluha
 Dobar savět nejma mēsta.

Al si misli starac Bělko :
 Ja sam jurve star hrvoja,
 Zato bogme žudim željno
 Steć na suhu grob pokoja.

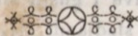
Tim uzklikne star Veselko:
 Vrag nas zani u tu stranu,
 Ja sam ućan dobru vinu,
 A ne lokat vodu slanu.

Stane sitno udarati
 Uz tamburu junak Blagoj:
 Ah da mi se stvorit ticom,
 Odkrilio bi se k dragoj.

A Bratuša šaljno reče:
 Ah doista zle odluke,
 Već bi volio, da ja jědem,
 Neg da mene jědu — štuke.

Nakon Braćko mirno kaže:
 Šta ti prudi jao i tuga?
 Ako moraš danas poći,
 Nećeš poći baš bez druga.

Kralj Matijaš nemudruje,
 Neg gledajuć na sve strane,
 Brod krmani mudrom rukom,
 Dokle bura neprestane.

Grlica. ¹⁴⁾

Prve godine.

U Svetinje crkvi ide Reza
Još na tašte na veliki petak ;
Zeleni se vrba, bukva, breza,
Tice poju, jer po kalendaru
Njihvom bjaše baš veliki svetak ;
Tim u šumi a na hrastu staru
Zagukne i nesrètna grlica.
Reza čuje, vikne : »Ah grlica!
I tri suze panu joj po krilu.
Bože dragi, kolku nejma silu
Nad dèvojkom takva mala tica !

Druge godine.

Stoji kuća, a pred kućom Reza
U kolèvci pojuć čedo ljulja :
Zeleni se opet bukva, breza,
Kroz dubravu i gustu šikaru
Sto se ori sladjanih slavulja ;

Tim u šumi a na hrastu staru
Zagukne i nesrětna grlica.

Reza čuje, vikne: »Ah grlica!«

I tri suze kapnu joj po krilu.

Bože dragi, kolku nejma silu

Nad děvojkom takva mala tica!

Jašac.

Basna polag Modrinjaka. 15)

Tomu još nij davno, ludo momče s paše
 Naglim skokom kljuse po cesti dojaše,
 Da zviždahu vëtrom i grive i rep,
 Izpod pločah letje prah, kamen i crëp.
 Tako štropotjući tja u grad dotëra,
 Veselo zahuče spram svakog pendžera.
 Na ulicu brže sakupe se ljudi,
 Svako dete zine i jašcu se čudi;
 Trgne se izza sna i baka pijana,
 Kad čuje gdë ovaj projaši katana,
 Uplašena viče: O gospodo moja!
 Vidite svet Gjure gdë jaši pozoja:
 Bez uzde, ostrugah, bez sedla, capraga
 Po zraku ga tëra ko ljutoga vraga.
 Još u rëči biaše, a kljuse posrne,
 Momak naš ti trësne poduž zemlje crne;
 I kako tu leži raztegnut kó žaba,
 Smije mu se svako, ista pjana baba.

Što si ti uzjahao na tu bedeviju,
 Naticajući se za dikom i slavom
 Paz' da isto nebo neprolomiš glavom !
 Paz' da neposrneš, neukineš šiju !
 Paz' da ti se babe i деца nesmiju :

SONETI.

1.

Strèle Apolonove.

Pošto narod od Achajskih krajah

    Apolona pod Trojom uvrèdi,

    On rukovèt oštarih strèl' naredi,

I ugodi u jed svojih vajah.

Naperi jib u tabor Achajah,

    I pridruži svakoj pomor blèdi,

    Te mah Grci padahu u bèdi —

Kó pod mrtvu jesèn lištje gajah.

Čujte Boga Delijanskog vrazi!

    Zašt' grдите sluge mu pobožne,

    Kolo, vrèlo, dève njegovih hramah?

Čuvajte se, da koj nenagazi;

    Jer on podà od sile svemožne

    Pun nam tuljac strèlah — epigramah.

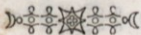
2.

Hesperidke. ¹⁷⁾

Ljpotici jednoj.

Na otoku divnom pram zapadu
 Biaše ograd ¹⁸⁾, u njem tri dčevice,
 Što čuvahu zlatne jabučice,
 Kó što seke sád taj čuvat znadu.
 Mnogi junak, stignuv k tom ogradu,
 Smělost plati glavom nemilice,
 Dok ti Atlas i Hrelj varalice
 Tih jabukah někak neukradu.

Krasna seko! Arethuso moja
 U tebe je jabuka zlatjena —
 Srěd mladosti rajske perivoja.
 Al ju čuvaj, čuvao te Leljo!
 Da ostane skora i rumena,
 Dok nedodje sudjenik — tvoj Hreljo.

2.

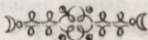
Ruži carici.

Drago ti je gledat roj lepira',
 Kad prolëtjem po vrtlih se družu,
 I tu cvëtje najkrasnije kruže,
 Šarim krilma igrajuć bez mira.

Ali na njih vrtljari se tuže,
 Tërajuć ih s cvëtja bez obzira,
 Ili koljuć srěd nestašnog pira,
 Da obrane čistost mlade ruže.

Prva ružo mojeg perivoja!
 Kruže tebe lepiri bez broja,
 Trazeć krunit rajsko tvoje cvëtje.

O da bės ih odnio bez traga!
 A najprvo malog onog vraga,
 Što u svaki perivoj doletje!

4.

Prijatelju i drugu

N. B.

Biaše (kažu) u bana Momčila ²⁰⁾

Dobar konjic još danas na slavi,
Koj iz bède svake ga izbavi;
Zašto u tog konja biahu krila.

Al ga jednom žena prevarila :

Ban na mejdan ode i zaglavi;
Jer pod kolan nevěrnica savi
Dobru konju čudnovata krila.

Krilat konjic u tebe j', viteže!

Al nevidiš gdje baba Smiljana
Pod kolan mu lahka krila veže.
Těraj babu za vragom, moj brate!
Konjic će ti trěbat za mejdana,
Jer glè Žure već tržu mač na te. ²¹⁾

Tri sitne sitnice. ²²⁾

1. *Nemirni susēdi.*

Neizlazim s pomne brige,
 Neuzpěva ipak radnja;
 Otvorena j' stranka knjige,
 Al daleko još je zadnja.

Sad mi slavulj neda mira,
 Sad prolazeć pastir svira,
 A sad oči od susēdke
 Metju pomnji mōj zapletke.

2. *Pošten nauk.*

Ti si lēti traži momu,
 S kom u ljubav kaniš doći:
 Prikladni su k poslu tomu
 Dugi danci, tople noći.

A po zimi s momom mora
 Savez biti sasvim gotov;
 Jer je strašan mráz van dvora,
 Ima sněga pokraj plotov.

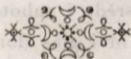
3. Šilo za ognjilo.

Moma.

Gdë god tebi noge stoje,
 To ti pogled u me ljepiš :
 Pazi dobro oči svoje,
 Da mi ludo neoslëpiš.

Momak.

Makar prošla već daleko,
 Obzireš se još i diviš :
 Pazi na se, draga seko!
 Da si vrata neizkriviš.

Čestitka

Miška Jurišića,

raznositelja nar. novinah na svrsi g. 1842.

Pjesma a d l i b i t u m za jedan mužki il ženski glas, sa spro-
 vadjanjem zveke od škudah i evancikah. NB. I cekini su za
 taj posó prikladni.

Što j' god lètos svèt uradio,
 Il palače nove sgradio,
 Il pokrpaó stare plote, —
 Bio li mraz il sunce vruće,
 O gospodo, k Vam u kuće
 Svake srěde i subote
 O tom brzi glas donosih,
 Nit za dènar ikad prosih —
Ja Miško Jurišić.

Do kraja je već godina,
 Š njom posljednji broj novina'.
 Bog Vam dao, što vam trěba',
 Dobru čeljad i kućicu,

Čuvao svaku hiljadicu,
 K tom i zdravlje darak neba ;
 To i svaku drugu srècu
 Uštim Vami svakdan veću —

Ja Miško Jurišić.

Pa i vi se ogledajte
 Od vaše mi srèce dajte!
 Meni trèba bogme kaput
 Ter i novi pàr cipeljah,
 Pa èu opet po nedèljah
 Dolaziti rado dvaput
 (Ako drago bude Vami)
 S veselimi novinami —

Ja Miško Jurišić.

IZJASNJENJE.

1. Kod nas na Malom Štajeru * mlatci služe (što no kažu) za *mertik* (mertuk), a ono po svaki 11. ili 12. vagan od svega što namlate. Medjutim daje jim se jělo, podosta kukavno, pivo ili same vode ili kadkad kiseliće kakve, kruškovice, jabučnice ili zavrělice, gdje se u kući, sprama njih puno bolje hrane svi drugi poljski težaci n. p. orači, kopači, žetaoci itd. Nu kad domlate, daje jim domaćica čestitu čast gotovo kao pir; a čast tu zovu *domlatki*. (Taj isti običaj ima i kod ostalih Slavjanah barem — po koliko ja znam — kod Poljakah). — Usuprot tomu nose bake mlinarom (vodeničarom) kojekakvih mitah, da jim što bārže samelju, a ono po najviše rakije, vina, zaběli, lana itd. — Pričica pěsme ove poznata je po sviuh gornjih stranah (čuo sam ju kod kuće, u Kranjskoj i pod istim starim Dobračem). Sva je prilika te će bit i kod ostalih Slavjanah.

* Onako zovu Slovenci (Wenden) svu onu stranu Štajera, u kojoj se slovenski govori. —

2. *Hvalit čema* m. *hvalit čemo* (*mi dva*): dvobroj, koj se upotrèbljava kod većine kajkavacah (barem u svih gornjih stranah) a ono kod svih glagoljah, vremènah, naèinah i brojnikah isto onako u reèih samostavnih kao i pridavnih i mèstoimenih (pronomina). Zato te molim, dragi moj stioèe! da te nesmeta, kad se gdèkad i poslè sastaneš s timi dvobrojnim formami n. p. *šta sma dužna?* m. *šta smo* (*midva*) *dužni?* ili: *dojdosta* m. (*oni dva*) *dojdoše*; jerbo znas da u tom stoji bogatost naših formah. I budi barem dozvoljeno nami, što smo dvobrojniku nauèni od kuèe, da se njime služimo i sve ako i drugovi naši iz dolnjih i zapadnih stranah neimaju volje uvoditi ga u književni život. Svaka pokrajina i u jeziku kao i u ostalom životu ima razlikih krasnih svojih vlastitostih, kojimi trèba da se ponosi a kamoli da se njimi nestidi. Ovo biva i kod drugih izobraženih narodah, najpaèe kod Nèmacah. Tu n. p. Saksonski pisalac ponèšto drugèè piše, primajuèi nèkoje vlastitosti svog narèèja u pero svoje, nego što piše drug njegov iz Švabske (*in stricto sensu*) ili iz Pruske ili Austrie, koji opet primaju u pismo vlastitosti svojeg domaèeg narèèja. A to je i pravo i zdravo, jerbo naèin taj pridaje razliki kolorit i skrotu obrazu književnosti, najpaèe u struci poesie. Pa ako je to læpo i probitaèno za druge, pa zašto da nebi bilo isto onako i kod nas i za nas.

3. Kod nas (na Malom Štajeru) štacunare (duèandžije) zovu *Latine*, a ono valja porad toga,

što su prvi u nas zaveli trgovinu Latini (Tal-
jani *) ili barem onaj način, kojim se u sadašnje
vreme tĕra po dñćanih. I ovo sluti na istinu
mog muñnja, da se u nas dućan zove *štacun* (tal.
staggione). I doista ima i dan danas kod nas
mnoge trgovačke porodice, što nose imena ta-
ljanska n. p. *Cantili*, *Fabiani*, *Spizzi*, *Tomasi*,
Tossi i mnogi drugi. **

4. *Gratamente* (?) (tal.): s drage volje.
5. *Tešek barátom* (magj.): izvoli brate moj!
6. Naslĕdovanje *Mickievičeve* ballade »Pani
Twardowska.«
7. *Župani* bili su u staro vreme kod našeg
naroda veliki dostojnici (gotovo nezavisni vlada-
ri). Porphyrogenita kaže da je Hrvatska bila
razdĕljena na županije. Poslĕ kako se Hrvatska
uzdigne na čast kraljevstva, padne to ime sve
dublje, tako da se malo kada u pismih više spo-
minje, nego se govori više za bane i knjezove.
Mađzari dosavši u bližnji savez s narodom našim
uzmu od njega župane (išpane) u smislu pogla-
vicaĕ od jednog kotara (district) po lat. *comites*.
Kako se skoro probudi opet u nas život narodni
s nastojanjem, da se uzdigne jezik nar. na stu-

* Taljane, koji dolaze iz Italije k nam kao zanatlije ili
prodavajući od kuće do kuće koješta, zovemo *Lahe* (Vlahe)
kao i svi zapadni Slavljani, Česi i Poljaci. Od tog dolaze i
mnoga mĕstna imena n. p. *Laško* (Tuffer), *Laška gorica*
(Görz) itd.

** Zagrebački dućandžija *Scoppini* nije rodom Taljan
nego Kranjac, a ono iz Ribnice (Reifnitz) pa se zove od kuće
Skopin te mu se stopram ovdĕ klassiciralo ime.

panj javnog službenog, počimali smo nazivat u državnom smislu *comites* »župane« n. p. *supremos comites* »vrhovne župane«; *vice comites* »podžupane«. Nu ime župan poznato je još i kod naroda u gornjih stranah. Tu je župan dostojanstvo pučko (něm. *Amtmann*). Ljude te gospoština (*Herrschaft*) izabire izmedjn puka. Njih ide služba, procenjivati zemlju, koju tko prodaje drugomu ili kad umre gospodar njezin ostavljajuć ju rodbini svojoj, od čega vadi gospoština *dese-tinu* (*Laudemium*). U onih gospoštinah u kojih se nisu još odkupili poddajnici od *robote* (tlake, kuluka), županov je posó, da tĕra narod na *robotu*, šta on čini ponajviše bez ikakvog pomilovanja (kao što su to skoro činili u Hrvatskoj tako zvani *dvorski ili špani* [t. j. župani]).

8. *Ris* zove se u gornjih stranah mĕsto, na koje ide čovĕk zaklinjati djavola, kad hoće da mu donese novacah, ili tajnu kakvu da mu kaže. Tko ide u *Ris*, trĕba da se spremi pod noć u šumu ili špilju kakvu i tu doćeka ponoćno doba naćinivši okó sebe štapom kolo ili krug (*Kreis*). Kad će ponoć te udari već dvanaest satih, pojavi se djavo u raznih prilikah, to kao gorući krmak a to kao lav ili zmaj sipajući vatru. Tu čovĕk moj nesmie ni pisnuti, ni za dlaku prekoraćiti *ris* (krug štapom naćinjen) dok neiztuće jedan sat po ponoći, drugĕć zlo po njega da gore bit nemože (djavo bi ga odmah poveo sa sobom u pakó). Nu koj tu ostane stalan i nepomićan do preko ponoći, tomu donese novacah, koliko se

čověku uzhtije, ili čega mu drago. — Poznavao sam ljude, što su bili (kazivaše mi) u risu. Oni bi mi pripovjedali stvari, od kojih bi mi se (budući još dječak neuk) ježila koža.

9. *Nobile verbum.* U staro doba bilo je plemstvo poljsko (*szlachta polska*) pošteno i čestito. Tu nebi trebalo nikakvih pismenih ugovorah ili pogodbah. Kad bi poljski plemić štagod obećao na svoju plemenitu rěč (*nobile verbum*) to bi bilo tvrdje od svake pismene pogodbe, i ako bi tko zahtěvao od njega pismenu svědoěbu, bi se on vrlo razljutio govoreći: *Jam szlachcic!* (ja sam plemić). I u ono je vrěme značila rěč »plemić« čověka poštena t. j. plemenita ne samo po imenu nego i po srdcu. Nu najprvo izopačise se velikaši (tako zvaní *palatini*, *vojvode*, *staroste* i drugi ostali dostojnici i dvorani), te povukoše u propast duševnu za sobom i prosto plemstvo. A prvi jih nad ponor taj nadvedoše pojedini velikaši, koji da podignu sebe ili čitavu svoju porodicu na više gospodstvo ili dostojanstvo, stadoše prosto plemstvo ili podkupljivati novci ili laskati mu, zabijajuć mu u mozag, da je svaki i najsiromašnii plemić tobože kolikogod i prvi vojvoda, i da njegova rěč baš onoliko valja koliko palatinova. I tako se namami prosto plemstvo (*szlachta zagonowa*) prviput u državne sabore i ostale javne skupštine. Vidivši to ostali velikaši, što su tu od tolike tělesne sile propali, stanu bogme i oni pod svoj barjak kupiti susědnu svoju *szlachtu*, i dovoditi ju uza se u sa-

bore. I tako se htio nehtio *szlachcie* ustrmoglaviti u vir političkih zapletakah, stane zauemarati svoju kuću, priučati se na politisiranje, snivajuć o nekakvom gospodstvu. Tu propade njegvo poštenje malo po malo u najdublje blato. On bi prodavao svoju rěč svakomu, koj bi ga podkupio novci ili počastio, za nevolju višeputah i za *kieliszek wódki*. A to se najjasnie vidilo u njih, izbirajući si kralja, gdje nemogući se pogoditi, koj da izmedju njih bude kralj, volili bi na posleđku kojega mu drago nevēstog tudjeg knježevića (prince) preko njih da se popne na prestó poljski, nego li domaēeg kojeg poštenog vojvodu ili drugog velikaša, koj bi bio poznavao narod i potreštine njegove i ljubio domovinu svoju. Tko neće brata za brata, hoće tudjinu za gospodara. Ta izopačena pohlēpa plemstva poljskog za gospodovanjem i nenavist izmedju sebe otvori inostrancem u Poljsku vrata na stožer. Evo štioće moj dragi, kakvim ti načinom propade poštena rěč (*nobile verbum*) plemića poljskog a š njom i ustav, budući osnovan na plemstvo (*per excellentiam* zvano *narod poljski*). — Ono isto načelo ustava i uredbah, što je bilo nekada u Poljskoj, vlada dan danas još i u Ugarskoj i u sduženih kraljevinah. I tu je samo plemić gospodar državni. Nu na čast gospodarstvo plemiću, dok je plemenit u svakom smislu, po imenu, umu i srdcu. I doista takav ti je bio u staro vrēme plemić hrvatski a ono i doskora. »To mi veruj, sinko moj! na poštenu moju rěču (kazivao bi stari hrvatski plemić), a

rěč ta valjala bi koliko da je dao od sebe pismo od sto pečatah. Tako ti je bilo onda. Ljudi su bili još istina prosti, nepismeni, nerazmazani ni ođecom ni ničem. Odeća njihova bila je koliko od svakog čověka od ostalog naroda. Prost bio je onda plemić hrvatski, nu pošten, čist, stalan, pripravan svaki čas platiti dug domovini, ako je trěbovala, i *glavom*. Nije se onda nitko nadtrkivao za službami i gospodstvom. Nije li bilo to zlatno vrěme? »Da Bogme«, kaže prijateljica moja, starica od osamdeset godinah, prolivajuć suze od oćiuh: »Krasno ti je bilo onda, sinko moj! Mi sve gospe bile smo jednake, koliko jednoj do božića toliko i drugoj. A to ti je bilo porad toga, jerbo smo sve znale, da smo korěnite Horvatice, a ništa drugo. Nu sada hoćemo da budemo něšta drugo, nego na što nas je stvorio Bog. A odtuda ti dolazi gizdost, oholost i drugo kojekakvo gospodstvo. Ah tomu ti onda nije bilo ni traga ni glasa«. . . . I tu ti mi sad stane pripovědati kao s brojanice sve dražesti onog njezinog věka. A kako je sada? pitaš me, dragi moj stioće! O to ti sam dobro znaš; ako li ne znaš, a ono još bolje za te. Neproľeva badava suzah od oćiuh stara moja prijateljica s doľnjeg grada. O Bože moj milostivi! pomiluj nas i spasi domovinu!

10. *Klek*. Glavicah, što se zovu *Klek*, ima puno u domovini našoj i u gornjih i u zapadnih stranah. Divna je stvar, te svagđe okó njih narod pripověda, da se na njih u noćno doba sastaju

věštice dolětjući tamo s dalekih stranah jašuci metle. Dosavši tamo (kažu) da se uhvate u kolo věštičko te se posle časte i miluju s djavoli. A taj njihov sabor traje, dok prvi pětli nezapoju, pa onda kud koja a svaka svojoj kući. Imam stari jedan rukopis od g. 1711. sadržavajući za- glavni izpit dviuh věšticah kranjskih. Tu ima po tanki opis i razlog tih sastanakah, vrazjih milo- vanjah i častih polag izpověsti istih obtuženicah. Znamenit nu strašan dokumenat tmine onih vré- menah i slěposti njihove pravice!... Nu da se vratimo opet na naš *Klek* (da bogme kao pošteni ljudi, koji s věšticami neće posla da imadu). *Klek* jedan, a ono za nas najprvi ima u Ogulinskoj regimenti, i ti ga, pobratime moj! svaki čas mo- žeš viděti, ako imas srěću živěti u Zagrebu, pa ako se popneš na južno šetaliste, pa pogledneš put Primorja (*nota bene* ako imaš i zdrave bistre oči, a nad tobom vedro nebo). Što je u nas *Klek*, to je u Poljakah *Lysa góra* *, na kojoj se sastaju (kažu) poljske věštice.

11. *Al gosine to su rěči.* Mickievicz kaže pu- no lěpo: *Lecz pan kaže, stuga musi.* Nu ja za- sada to nikako nisam mogo bolje prevesti.

12. Pěsmu tu čitao sam u někakvom němiáč- kom pěsniku, nu posle mi nije nikako moglo past na pamet, u kojoj sam ju knjizi čitao. Nu budući mi sasvim tim stalo do toga, da ju

* *Lysa góra* znači naški *Plěšivica* (a takvih imenah od glavicah i gorah ima puno kod nas).

prevedem na naški, preveo sam ju za nevolju onako iz glave kako sam do prilike mislio, da će biti bolje. Ti, učeni moj stioče, sukobit ćeš se s njom (po svoj prilici) do koje vrěme, šetajući se po prostranih dubravah poesie teutonske. Ti ćeš vidět njezin tanki stas, sakriven pod dugačku bělu i zlatem izvezenu svitu; vidět ćeš njezinu okruglu ručicu, a ono skoro i zdravo lice, i modre oči i dugačke svilene pramove, a srdce tvoje razigrat će se za tom plavokosom Germankom, pa će sasvim zaboravit na prostodušnu moju kéercu. Jedino se nadam, te će mi ju moći sačuvat u sardcu i pameti tvojoj poznati i omiljeni glas njezinih ustih. Ako ni to, a jadnu si ju!

»Kukati će kano kukavica,
Previjati kano lastavica,
Uzdisati kano udovica,
A plakati kano i dèvojka.«

12. Naslědovanje Uhlandove ballade »Kaiser Karls Meerfahrt.« Ja sam mĕsto njega metnuo »kralja Matjaša«, i nadam se da se tim tebi nisam zamĕrio, budući u gornjih naših stranah »Kralj Matjaš« na tolikoj je slavi u prićicah naroda, koliko kod Francuzah *Charlemagne* (zvan u španjolskih nar. romancah *el emperador Don Carlos*).

14. *Grlice*. Sad ću, dragi moj stioče! kazati nešto, šta u mom rodnom kraju znadu sve bake, a najpače dèvojke, što su već za udaju, a ti po svoj prilici dosad još neznaš. (Ni ja nebi znao

do danas, da me po sreći nisu bake one *zibale* i njihale, a ja da se nisam s njimi prijateljio, slušajući kojekakve njihove razgovore.) Tu se najme priča i kazuje, da će ona djevojka, (što no ondě kažu) *zibati* do godine (a ono prvo nego je došla pod vėnac), koja je u prolětje prviput čula na tašte grlicu. Za to se kod nas djevojke i neposte rado u prolětje, nego metju svako jutro, kako urane, po zalogaj hlěba u usta, dok nečuju grlice. U kakvu može nesreću ugrenzuti krasna seka, što to činiti propusti, vidět ćeš, dragi moj štioče! čitajući pėsmu ovu. —

15. Sad, dragi moj pobratime! pripovėdat ću ti za nešto što po svoj prilici ni ti ni babe mog zavičaja neznadu. Kazat ću ti nešto o *Modrinjaku* i vėku njegovom. Lažeš, sinko! (kazat će stara Prep. *mejašica* pokojnog mog oca). Bogme lažeš; ja znam dobro Modrinjaka. Poznavala sam ga, dok je kaplanovao kod sv. Tomaša. Bio to čovėk prekrasan. Rado bi u našu kuću dolazio, a osobito rado vidjao na stolu *krapce* i *gibanice*. Kad bi on šta takvog zagledao, odmah bi me uhvatio pod pazuhe, zahuknuo, pa udri na oko. Pokojna moja mamica (Bog jim daj duši dobro!) mahala bi rukom kazivajući: »*Za pet ràn božjih, kaj dělaju? Post je, pa plešeju?*« »O predraga mati! (odgovorio bi M. na to) post nepost, Bog nije nikomu odlučio vrėme, kad da bude veseo a kad opet da se žalosti. Nego mi se veselimo kad nam je do veselja, a žalost i tuga onako nam dolazi svaki put prerano i u

zao čas. A zašto dakle da se još silimo na nju. «
 Mati moja bi na to opet samo mahnula rukom
 nasměšivši se, a mi opet na okrug kao poma-
 mni. . . A i posle bila sam na dobro s Modrin-
 jakom, kad je bio za župnika pri sv. Miklašu.
 Predragi gospodine! odmah kako sam se provu-
 kla s kumom mojom Polj. . . . kom kroz vrata,
 a on nama skočio na susrět pa nas ogrlio kao
 da će odmah s nama pred oltar, pa nas tu obě
 privěnat za se. . . . Aa Bogme dobro sam po-
 znala Modrinjaka. Pa kako nebi? *Varvala* (nji-
 hala) sam ga kao dēte maleno, a posle bila mu i
 na sprovodu. « Tako ti klimajući glavom kaže,
 dragi moj štioče! u Srědištu najstaria žena. To
 isto će posvędočiti, ako se uzište, do sto ženah
 Srědištankah, a opet po drugih sto iz okoliša.
 A tko će proti tolikoj vojsci? Ja dakle s ove
 strane skidam kapu. Nu da sasvim neostanem na
 laži, šta bi mi kao prijatelju istine do duše mučno
 bilo, progovorit ću něšta o duhu i življu onog
 vrěmena, u kojem je on dihao i živio. A tu znam
 da će mi se poklonit sve žene i bake od Srě-
 dišta i njegovog okoliša.

Na početku t. vėka razvedrilo se je nebo nad
 rodnom bratjom u gornjih stranah naše domovi-
 ne (najpače medju Murom i Dravom), i uzniklo
 cvětje slovensko na polju duševnom. Tu se je
 skupila u tabor jedan (bez dogovora) sva mladež
 uznešena za krasno, dobro i krěpostno. I mladež
 ta bi smatrala ostale tobože slobodnomisleće Slo-
 vence, ponoseće se s nekakvim svętoobćanstvom

(kosmopolitismom) kao nekakve nemačke slobodnjake, koreći ih materialistima, koji dobro naroda podlažu koristi svojoj posebnoj. Vredno je, da tu napomenemo prve glave onih vitežkih slovenskih uznešenikah. U Kranjskoj bio je na čelu *Valentin Vodnik* (prvi pjesnik korutanske grane onog vjeka), do njega *Japel*, *Kumerdež* idr.; u Koruškoj *Gutsman* i učenac njegov (nadkriljujuć učitelja i srcem i umom) *Ur. Jurnik* (umro kao župnik Blatogradski g. 1844); a u Štajeru *Primic* (prof. slov. u Gradcu), *Šmigoc* (spisatelj slovnice slov.), *Narat* (pisalac rječnika, utopio se u Dravi), pobratim i drug njegov *M. Jaklin* (sada dekan u Ljutoméru), *Popović* (umro u Beču kao prof. nem. jezika), *Kosi* (sada župnik u Lěškovcih), *Cvètko* (sada okružni župnik u Optuju), *Pergler* (iztraživalac slov. starine, umro g. 1840), *K. Kvas* (sada prof. slovenštine u Gradcu), *Ant. Kreml* (sada župnik kod Malenedle) i *Modrinjak*. Od svih ovih glavah živu još jedino s tēlom i duhom *Cvètko*, *Jaklin* i *Ant. Kreml*. Izmedju svih opet živi i s duhom i perom djelujući i danas *A. Kreml*, koj ni u starije godine svoje nije izgubio nit iskricu od svoje prve mladjenacke vatre. Slava mu! — Nu da se vratimo opet u onaj vjék i na *Modriniaka* kao reprezentanta ideje slavljanstva na Malom Štajeru. *Modriniak* bio je onda prvi pjesnik slovenski grane panonske, kao što sta bila na grani korutanskoj *Vodnik* i *Jurnik*. Rodio se u Dravskom Srēdištu (Polsterau), učio gymnasialne škole u Varaždinu,

a mudroljubje bogoslovje u Gradcu. Ljudi, što su ga poznavali, hvale ga kao čovjeka umnostna, učena, ugodna i poštena (i župljani njegovi spominju ga i dan danas rado kao svog dobročinca). Proti koncu svojih godinah, nerado gledan od poglavarah svojih porad nekotjih stvarih, u koje se slobodan taj um nije mogo skućiti, zanemari se sasvim pijuci preko mēre, da u pitju zaboravi tuge i žalosti svoje, i tako umre pod jesen g. 1827 u sv. Miklašu (u Ljutomērskih goricah) kao župnik ondēsnji. Kako se doćuje glas u grad, da je umro M., pošlju odmah čovjeka pisara (kako se hoće po zakonu) da popiše sve stvari ostavljene po njemu. Kako taj čovjek (zvaio se *nota bene* M—rić) dopre i do pisarnice njegove, a on tu svako pismo, na kojem je vidio slova slovenska, podera, pa onako poderano baci kroz pozor u dvorište medju smēti. I tako ti propade većina dēlah Modrinjakovih. Da je bio pisar taj po srēći drugog naroda, nebrojeno bi se moglo bilo blago saćuvati od propasti; jerbo bi teško onako bēšno i pomamno bio postupao. Na veliku je srēću prie toga omarskog gospodarstva bratić njegov *Lovro Modrinjak* poneo sa sobom knjižicu jednu pēsamah strica svog u kuću. I evo ti sve što je preostalo od vile Modrinjakove. Ja sam one stvari prepisao za se, i sudim da su žeženo zlato, pravi ures poesie slavljanske. Iz njih sbori pravi čistii um slavljanski glasom domorodnim; misli uzvišene, izložene obrazi sjajnimi fantasie zdrave, skore, uznešene. Najbolje njegove pēsme,

što jih ja imam, mogu se zvati: »*Golub, Elegija, Lav bolestan, Boginji modrici (Minervi) i Amico Zvetkoni.*« Budući je posljednja i značajna i najkratja, evo ti ju priobćujem, dragi pobratime, u pàrvobitnoj njezinoj slici:

Amico Zvetkoni l. 1813.

(Akrostikon.)

1. Z adnji človek je na svèti,	4. T i prijatelj Cvetko jesi
Ki svoj rod za nič drži :	Materne dežele cvét,
Zapstonj so mu rožni cvéti;	Z Dörnaské Kaménske vesi,
Njemu nikaj nediši.	Z lukom zrejen, pa oplet.
2. V nadrah maternih se zhrani,	5. K okol nési med pšenicoj,
Vnjenoj reji se zredi;	Ščipek raseš zmed kopriv;
Mačoho oslèpno brani,	Kokol ztrga se že z klicej,
Mater pa za nič drži.	Ščipek pa je ves pikljiv.
3. E rjav kakti Judaš bódi!	6. O ! kak ja želim Vam vživat
Naj te pes za plotom jé!	Dugo podmesečni svét! ...
Med Slovence naj nehodi,	Primic, Šmigoc, Cvetko v i v a t
Ki je prav Slovenec né!	Dosti dosti dugo lét! —

Iz pšme ove razabrat ćeš jasno, kojim su duhom dihali, pod kojim barjakom vojevali ondašnji naši domorođci. Jasnim obrazom predstavlja ti se njihova mržnja i preziranje ponëmèenikah iz 3 vrste, a kroz taj obraz sjaje kao kontrast najvrucia ljubav za slavljanstvo.

Ako te ikad zanese želja, znati kakva je bio obraza i lica Modrinjak, a ti možeš dobro sgodjenu njegovu sliku viditi u Srèdištu kod bratića njegovu *Lovre Modrinjaka*, kad te srèea jednom tamo zavede.

16. *Naredi*. *Narediti* slov mēsto : *naèiniti*, *stvoriti*. O toj starogrèkoj prièici možeš, uèeni moj stioèe! obširnie èitati u Homèrovoj Iliadi, knjizi I. (od kojeg pa do kojeg redka? to èe duboka tvoja uèenost sama pronaèi).

17. *Hesperidke* bile su dēvice èuvajuèe zlatne jabuke u divnom perivoju u nèkakvoj zapadnoj pokrajini (uèeni kažu na sadašnjem otoku *Madeiri*). One su se zvale *Arethusa*, *Àgla* i *Hesperia*. Božica Junona razljutila se na Hrelja (*Herkleja*) (kò što biva višeputah te se i najkrasnie božice razljute na slabe ljude) i sladkim rēèma sklonila kralja Eurystheja na to; da ga upregnuo u one dvanaestere teške radnje. Medju timi radnjami bio je i onaj vratolomni poso, da donese od tih dēvicah reèene zlatne jabuke. Ti èeš se može bitì grohotom nasmijati, kad uzèitaš da je poso vratoloman izmamiti jabuku dēvojci. Nu, dragi moj! bila su ti onda druga vrēmena. Nisu se onda dēvojaèke jabuke nosile na svētlu, kao danas što se nose. Zato ti onda siromah Hreljo nije ni znao gdē da jih ima tražiti, dok mu Prometej ne dokaze, u kojoj pokrajini da jih potraži. I ondē kad je pao, nije još mogo pogoditi za perivoj, u kojem su èuvarice. Na poslēdku dogovori se s Atlasom, koj je ondē poblizu nosio na ledjima

svojima čitav svēt. I tako se on težkim trudom jedanred dokopa žudjenog tog blaga. (Čitaj o tom u mythologičkih réčnicih slova *Atlas* i *Herakles*). Kod nas Slavljanaš znaš, što znači *jabuka* t. j. ljubav. Isto onako mora te imaju i Hesperidske te jabuke svoje znamenovanje (valja da ono isto što pojas [*ζώνη*] t. j. neoskvrnjeno dĕvičanstvo ili vĕrnost bračne ljubavi, jerbo bi jih poklanjali zaručnicam).

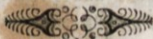
18. *Ograd* znači na slov. ono, što u dolnjih stranah *bašča*, *perivoj*, *vrt*.

19. *Súd* znači na slov. *voće* (fructus),

20. Ako hoćeš, da razumiš sonet ovaj, trĕba ti znati, tko je bio taj ban Momčilo i žena njegova Vukosava i kako je izdala zaručnika svoga kralju Vukašinu, kojeg je prozvaao narod *Žurom* (budući on bio malena kipa). A to ćeš najlaglje naučiti iz prekrasne Vukove sbirke nar. naših pĕsamah. Tu ima pĕsma o tom u knjizi IV. (Vidi »Srpske nar. pĕsme. Sabrao i izdao na svĕt Vuk Stefanović Karadžić.« Knjiga IV. str. 14—26. (Beč 1833).

21. Vidi »Danicu ilirsku« g. 1842 broj. 20. ztr. 78.

22. Slobodan prevod iz Uhlanda.

Oproštaj sa štiocem.

Eto ti razgovor obširni o tom, što kod mene znadu sve bake, kao i o tom, šta i neznadu. Vrlo mi je žao razstajući se s tobom. Nu šta ću si? Da se s tobom, dragi pobratime, razgovaram duže, za to se hoće mnogo troška jerbo ti stojiš daleko od mene Bog zna u kojem li kraju. A da reč moja dopre do očiju tvojih i srčed srdca tvoga, za to trèba, da ju pošljem u beli svèt. A to se može učiniti samo putem javnim — putem književnim. A da knjigu onako naitim, trèba, da se utečem tiskaru, a tiskar ništa neučini bez jaspree. Ti mi istina u tom poslu pomazeš kesom svojom. Nu kesa jedna nedospèva za tolik trošak.

A sad na razstanku još do dvè tri reči!

Prvo: Hvalim ti srdačno, dragi moj prijane! što si me po dugačkóm tom putu izpratio do kraja uztrpljivo, možebiti ni neroptajući. Hvalim ti na ljubavi kao prijatelju i drugu vèrnómu, koj priatelja svog sprema u svih sгодah života, ma bilo i preko drvlja i kamenja. Ako sam ti u čem ugodio, a ja se radujem od svega srdca. Nu ako se na me tužiš, ako li ti je žao

daleka puta, a ti mi oprosti kao čovjeku slabu i grešnu. — Može biti te ti ja preko volje razvodim razgovor svoj odviše? I ja sam priznajem pogrešku tu. Nu drugujući i razgovarajući se često s bakami rodnog svog kraja od malih noguh, obiko sam način taj zanovetan, te se ga nikako otresti nemogu. — Može biti te ti ja govorim preprosto. Istina je, mogo sam i drugčč zarézati pero, učenje njim udariti, n. p. obući škornju s visokimi napeticami, obući svitu retoričku, metnuti na glavu vlasulju školastičku, pa te voditi kroz dugačke hodnice umětno spletenih periodah. Nu pomislih: zašto da ti mučim pamet bez nevolje? Može biti želiš, da sam udario sbiljnie? Ali, dragi moj, čuo sam gdje kažu ljudi, da je sbiljnost žena suha, dugoljasta i namrštena lica, a sbiljne učene razprave — grki orasi. Zato sam volio rěč svoju predstaviti kao nevěstu veselu, s okruglim rumenim slovenskim licem, a razprave svoje usladiti medom šale. Nu ako si može biti zadovoljan s perom mojim, a ja te grlim i ljubim, i ništa više neželim i od Boga neprosim, nego zdravlja i zdrave pameti, da se s tobom opet što brže na tom pazardu sastati mogu.

Danas je Božić. Na Božić (što no kažu) ima svega do volje. I meni je, hvala Bogu, svega do volje, šta mi baš za nevolju trěba. Samo jedno još želim vruće, a ono je, da što skorie stečem više takovih blagodarnih prijateljnah kao što si ti, samo da se mogu s pomoćju njihovom na godinu što češće s tobom sastati i razgovoriti,

koliko se srdcu uzhtie, uvěrujući te pred licem světa o iskrenoj svojoj ljubavi i věrnom prijateljstvu. . . Na današnji dan (na Božić) običavaju kod nas prijatelji darovati se. I ja želim doněti ti na dar jabuku. Primi dakle knjižicu ovu u ime jabuke božićnice. A budući bude ti dospěla u ruke teško prie uskrsa, a ja ti ju poklanjam zajedno i u ime uskrsnog kolača. Tim mi ostaj zdravo, pa ni u buduće nezaboravi na iskrenog svog pobratima iz Tuškanca.

Zagreb na Božić g. 1844.

Horvatska.

Zagreb.

I. (Skupio g. Věk. Babukić.)

(P. n.) g. Dr. Gaj Ljud., urednik nar. novinah, prisědnik više gradomedjah, član više učnih družtvah itd., g. Dr. Mraović Škender, fizik sl. grada Zagreba, g. Paić N. c. k. oberst-lajtnant u miru, g. Horvat Petrica, fiškal iz Zagorja, g. Štauduar Věkoslav, sudac slav. gradomedje Zagrebačke, g. Škulj Adam, lěčnik slav. gradomedje Varaždinske, g. Dr. Vancas Aleksa, vrhovni fizik slavne gradomedje Zagrebačke, g. Pogledić Dragutin, podbilježnik slavne gradomedje Zagrebačke, g. Miko-
vić Ivan, upravitelj župe na Kravarskom, g. Car Stěpan, fiškal iz Zagorja, g. Fergić Franjo, župnik u Brestovcu, g. čest. O. Musić Anto, Bošnjak, bog. 3. god. u Zagrebu, g. Kuna Filip, Bošnjak, bog. 4. god. u Zagrebu, g. Dr. Kargačin Agrikola, vicearkidia-
kon i župnik u Perusiću bisk. Senjske, g. Vlasić Petar, sluš. mudroljubja u Zagrebu, g. Frigan Věkoslav, fiškal više gospoštinah u Zagrebu, g. Jelak Nikola, župnik na Brdovcu, g. Belas Pavao, kap. na Brdovcu,

g. Jelačić Kažimir, fiskal i vlastelin na Ratkovcu, gja. Šimnčićka Eleonora domorodkinja iz Zagorja, g. Rukavina Ivan, župnik u Konobi, g. Gjurkovečki J. kap. u Pregradi, g. Vahter Ivan, sluš. pjesništva u Zagrebu, g. Škaler N., kap. u Petriancih, g. Mužar Tonio, kap. u Remetincih, g. Sokolić Antun, podupravitelj sèmeništa Senskog 3 izt. i g. Babukić Věk., advokat i tajnik čitaonice i matice nar. u Zagrebu.—*Ukupno 29 iztisakah.*

2. (Skupio g. Šušković Josip.)

(P. n.) g. Karas Blagorod, sluš. pjesništva, g. Borovečki Janko, sluš. pjesništva, g. Turek Danica, sluš. blagorječja, g. Celinic Vladimir, sluš. blagorječja, g. Košec Franjo, sluš. slogorječja, g. Košec Mihovil, sluš. slogorječja, g. Buić Mihovil, učenik 3. škole lat., g. Magulac Dragić, učen. 3. šk. lat., g. Špiljak Franjo, učen. 3. šk. lat., g. Cvětnić Matko uč. 2. šk. lat., g. Horvat Edvardo uč. 2. šk. lat., g. Puntiar Ivan uč. 2. šk. lat., g. Bočan Ivan uč. 1. šk. lat., g. Jugović Josip uč. 1. šk. lat., g. Petit Vinko uč. 1. šk. lat., (sva osamnajstorica iz sirotišta Zagrebačkog). Gdična. Beg Kralja domorodka u Jakovcih, g. Perok Filip župnik u Mihovljanih, g. Nevosel Marko župnik u Šćitarjevu, g. Travenšćak Pavao kap. u Sunji i g. Šušković Josip nadstojnik sirotišta biskupskog u Zagrebu.—*Ukupno 20 izt.*

3. (Skupio g. Mrak Maxim, protokolista duhovnog stola u Zagrebu.)

(P. n.) g. Dr. Ilijašević Krunoslav prof. bogoslovja u Zagrebu, g. Juratović Josip prebendar stolne crkve Zagr., g. Kugler Pavao, tajnik biskup. Zagreb., g. Španić Ljudevit podbilježnik duh. stola Zagreb., g. Gašparić Franjo kancelista biskup. Zagr., g. Kenik Dragutin kancel. biskup. Zagr. i g. Mrak Maxim (kao gore). *Ukupno 7 izt.*

4. (Skupio g. Folnegović Nikola.)

(P. n.) g. Antolek Dragutin mudroljub 1 god., g. Barabaš Adolf Gustav bogosl. 4 god., g. Barabaš Gjuro bogosl. 1 god., g. Cerovac Franko Zagorski, g. Dojković Drag. bogosl. 1 god., g. Doljanin Vladislav, g. Drabić Vladisl bogosl. 2. god., g. Doma Mio bogosl. 3. god., g. Folnegović Niko bogoslovac 3. god., g. G. M. Mojslavčanin, g. Grudenić Vladimir, g. Haukovic Stiepkoo bogosl. 3. god., g. Herceg Drag. bogosl. 3. god., g. Iveković Drag. mudrol. 1. god., g. Kralj Ivan, mudrolj. 1. god., g. Krizmanić Hinko bogosl. 1. god., g. Kuril Josip bogosl. 2 god., g. Marković Miloš bog. 3 god., g. Marsić Josip bogosl. 3. god., g. Mašek Ivan, bogosl. 3. god., g. Matačić Stjepan mudrolj. 2 god., g. Matić Miroslav bogosl. 3. god., g. Matunci Martin mudr. 1. god., g. Miheljić Franjo mudrolj.

1. god., g. Mikulić Josip mudrolj. 1. god., g. Pavlec Josip mudr. 2. god., g. Perkovac Ivan mudrolj. 2. god., g. Radočaj Janko bogosl. 2. god., g. Šegerc Radoslav mudrolj. 1. god., g. Šnap Konrad bogosl. 2. god., g. Štefina Janko bogosl. 1. god., g. Šuti Frane bogosl. 3. god., Šviglin Janko mudrolj. 2. god., g. Vagner Pero bogosl. 1. god., g. Vahter Drag. bogosl. 4. god., Vardian Ivan bogosl. 1. god., g. Vajgand Franjo mudr. 1. god., g. Vojaček Drag. mudrolj. 2. god., g. Vuk Ivan bogosl. 4. god., g. Vukmanić Ivo bogosl. 1. god., g. Bača Pavao bogosl. 4. god., g. Golub Josip sluš. mudr. 1. god. i knjižnica Mladeži duhovne sēmeništa Zagrebačkog. *Ukupno 43 izt.*

5. (Skupio g. Hranilović Vladimir.)

(P. n.) g. Marko Stiić sluš. pēsnićtva, družtvo mladeži sēmeniš. G. S. O., g. Hērgēšić Dragić pravnik 2. god., g. Križanić Gjuro mudrolj. 1. god., g. Vočinić Krunoslav mudr. 1. god., g. Friš Pavao mudrolj. 1. god., g. Bernardić Antun mudr. 1. god., g. Gajski Vlad. bogosl. 1. god., g. Franković Mato mudrolj. 1. god., g. Katkić Vatroslav mudrolj. 1. god., g. Basar Ivan mudrolj., g. Dragelić Vladimir, klerik sl. bisk. Križ., g. Solariček Franjo mudr. 2. god., g. Bubanović Ljuban mudrolj. 1. god., g. Agnesi Vinoslav mudrolj. 2. god., g. Sanić Janko

bogosl. 4. god. i g. Hranilović Vladimir
 bogosl. 2. god. — *Ukupno 17 izt.*

6. (Izvan ovih predplatiše na raznih mjestih u
 Zagrebu.)

(P. n.) gja. Atanacković Maria rođj.
 Papićeva, gdična Atanacković Anka,
 gdična Zengeval Maria, gdična Tkalec
 Eliza, gdična Krestić Anka, gdična Kres-
 tić Pravomila, gdična Zoričić Anka, g.
 Krizmanić Nikola župnik Preložički, g. Mi-
 balić Veljutin prisežnik banskog stola, g. Žer-
 javić Berko fiškal. 2 izt., g. Lovrenčić
 Věkoslav kr. zemljoměr, g. Heržić Dragutin
 kavandzia, g. Gavella Gjoko trgovac, g.
 Užarević Jakov Dr. medicine, g. Zengeval
 Drag. c. k. poručnik, g. Zengeval Feri sluš.
 mudr. 2. god., Bělić Augusto, g. Janković
 Pere, g. Jezerinec Adalbert, g. Užare-
 vić Luka bogosl. u Pečuhu, g. Ivan Ku-
 kuljević Saksinski, g. Dr. Demeter
 Dimitria, g. Nikolić Konstandin, do-
 morodac, g. Hepler Gjuro trgovac, g. Vi-
 danić Janko gradjan. klobučar, g. Livadić
 Kamilo sluš. pravah, g. Štriga Bělan po-
 moćnik kod kr. arkiva, g. Pihler Ljudevit
 vlastelin, g. Janošić Janko sluš. mu-
 droljubja, g. Matošić Adolfo pris. banskog
 stola, g. Tuškan Marko fiškal, g. Čegelj
 Drag. sluš. pravah, g. Lisinski Vatroslav
 pris. banskog stola, g. Josipović Stěpko

sluš pèsničtva, g. Pogorelec Jakob gradj. točar, g. Jagodić Jagoda Franjo gradj. pekar, g. Klinčić Ivan sluš. mudroljubja, g. Župan Lavoslav gradj. bukvovez, g. Radaković Matija gradj. remenar, g. Špoljar Ivan gradj. krznar, g. Šnap Berko gradj. pekar, g. Celinić Ivan advokat, g. Ožegović Metelo Barlebaševački poklisar. kr. H. S. D. na saboru Ugrskom, g. Cuculić Tomislav advokat, g. Krestić Nikola pris. banskog stola, g. Mikloušić J. kap. na Osjekovu, g. Dolhov Gustav sluš. pravah, g. Vrbančić Anto bilježnik stol. občine Draganičke, g. Jagodić Josip advokat na Jastrebarskom, g. Popović Mile advokat u Karlovcu, g. Hatz Pavao trgovac u Zagrebu, g. Mondekar Ljuban kr. zemljoměr, g. Milčić Mavro sluš. mudr., g. Zdenčaj Gustav Zahromićgradski sluš. mudroljubja, g. Bosiljevac Marko sluš. mudr., g. Lovak Tomo sluš. mudr., g. Kiepach Milan sluš. mudr., g. Horvat Juraj pisar, g. Grabina Nikola advokat, g. Muhić Josip advokat, g. Vakanović Anto veliki fiškal sl. gradomedje Zagrebačke 2 izt., g. Prouš J. urednik Zagr. něm. novinah, g. Užarević Luka svilar u Irigu u Slav., g. Užarević Gjuro, bilježnik u Orahovici, g. Prica Maxim. sluš. pravah u Zagr., g. Nikolić Vasilj Vladimir pris. banskog stola, g. Milošević Ciril gradj. krojač u Zagr., g. Laušin Jakov gr.

krojač, g. Mašek Josip gr. krojač, g. Fuchs Josip gr. mesar, g. Cuci Josip praktikant kod sl. generalkomande u Zagrebu, g. Stazić Franjo nar. pèvač, g. Bogunović Mile, g. Rašeta Mane, g. Kosanović Jovo, g. Serčić Ivo, g. Runjanin Josip, g. Begović Pero (sva šestorica kadeti slav. hrvatsko-slavonskih krajišničkih regimentih), g. Bogović Mirko začasni podbilježnik slav. gradomedje Zagrebačke, g. Malin Alexander, g. Malin Jovan, g. Malin Naum, 3 izt. i g. Arešić Pere trgovci Zagrebački, gja. Arešić Eliza rođ. Malinova, g. Laurinšek Tomko lèčnik sl. gradom. Zagrebačke, g. Spaić Damian advokat i biljež. slav. magistrata kaptolomskog, g. Rozgaj Vladimir pravnik, g. Čižmek Stèpan gr. krojač, g. Tkalčić Stèpan gr. postolar, g. Ferenc Josip tajnik Nj. Preuz. bana hrv. slav. dalmatinskog, g. Dr. Rakovec Alexa lèčitelj i upravitelj toplicah Varaždinskih, g. Rakovec Dragutin tajnik i èuvar gospodarskog društva, g. Vukutinović Ljudevit vrhovni sudac slav. gradom. Križevačke u kotaru Mojslavačkom, g. Rubido Anto fiskal, g. Mažuranić Anto prof., g. Mažuranić Ivan advokat u Karlovcu, g. Mažuranić Matko kovač u Vinodolu, g. Dr. Krieger Josip tèslesni lèčitelj Nj. Preuzv. biskupa Zagrebačkog 2 izt., g. Mraović Vasilij trgovac, ig. Andria Andrić kap. i propovèdnik var. Zagrebačke. — *Ukupno 105 izt.*

Bistrica.

(Poslala gospoja Štauduar Dragoila.)

(P. n.) Krizmanić Ivan opat, podjašprist i župnik kod Bl. Marie Bistričke u Zagorju, g. Bělošić Věnceslav kapelan, g. Fink Edvardo kapelan, g. Kirhlehnner Vuri kapelan, g. Zvozil Josip provisor Podgradski, gospoja Štauduar Dragoila rođj. Krizmanićeva i gospodična Stauduarova Gabrićelka kći njezina. — *Ukupno 7 izt.*

Krapina.

(P. n.) g. Kerleža J. bilježnik m. krapinskog, 10 iztisakah.

Karlovac.

(P. n.) g. Utěšenović Ognjoslav, c. kr. poručnik upraviteljstva 12 iztisakah. g. Vraniczanj Ambroz (mladji) vlastelin 12 iztis. — *Ukupno 24 izt.*

Bělovar.

(Skupio g. Mesarić Věkoslav.)

(P. n.) gr. Degoricia Nikola od Frauenwalda c. kr. stotnik u miru, g. Mihalinec Josip c. kr. stotnik u miru, g. Budimir Pavao, c. kr. stotnik sl. Gjurgjevačkog puka u Kapeli, g. Selović Aleksa, c. kr. stotnik

sl. Gjurgjevačkog puka u Pitomači, g. Čvarek Vujo, c. kr. nadporučnik sl. Križevačkog puka u Križu, g. Cvitar Antun, poručnik sl. Križ. puka, g. Travinić Matia, c. kr. poručnik sl. Križ. puka, g. Dolovčak Gjuro, c. kr. poručnik sl. Križevačkog puka, g. Russan Berko c. kr. poručnik sl. Križevačkog puka u miru u Šemovcu, g. Lovrić Nikola, c. k. poručnik sl. Gjurgj. puka, g. Dodig Gjuro, c. k. poručnik sl. Gjurgj. puka, g. Perčević Josip c. k. poručnik sl. Križevačkog puka, g. Koci Mavro, c. k. poručnik sl. Križ. puka u Zagrebu, g. grof Oršić Blagorod od Slavetića, pitomac u c. k. hranilištu, g. Bedeković Josip, grad. biljež. u Bèlov., g. Blažur Josip, kap. u Topolovcu, g. Golubić Franjo, u Virju, g. Spudić Ivan, učit. nar. škol. u Bèlovaru, g. Čuvaj Gjuro, pomoćnik nar. škol. u Bèlov., g. Mesarić Vèkoslav, gradjanin, g. Žulić Gjuro, gradjanin, g. Indjić Svetozar, prakt. kod gospodarstva sl. Gjurgj. puka, g. Peleč Demeter, trg. pomoćnik, g. Matić Pero, stražm., g. Filipović Šimon, stražm., g. Dolenac Matko, korp., g. Sabolić Gjuro, c. k. poručnik sl. Gjurgj. puka, g. Filjak Mirko, učitelj nar. škol. u Kapeli, ig. Jakčin Joso, gradjanin. — *Ukupno 30 izt.*

Ogulin.

(Poslao g. Dr. Aleksander Teodorović.)

(P. n.) g. Babić Sava, kapelan iztočne

crkve u Sadilovcu, g. Barac Matija upravi-
 telj župe Cerovničke, g. Blagaić Matko, c.
 kr. gran. uprav. nadporučnik u Dubravah, g.
 Božić Dragutin kap. u Ostarii, g. Boroe-
 vić Nikola, c. kr. gran. uprav. nadporučnik
 u Ogulinu, g. Bunjevac Nikola Nikolaje-
 vički, c. kr. kapetan u Ostarii, g. Cazin
 Gjuro u Ostarii, g. Hranilović Ilia, c.
 kr. praktikant upravit. gran., g. Jurišić Pere
 u Plaškom, g. Kosanović Mihail, c. kr.
 stražm. u Ostarii, g. Križković Anto, kap.
 u Ogulinu, g. Mandić Stěpan, c. kr. gran.
 uprav. poručnik u Modrušu, g. Matašić Ma-
 tija, župnik kod Marie Utěšnice, g. Maradin
 Mihovil u Josipovu dolu, g. Mihanović
 Ivan, c. kr. gran. uprav. poruč. u Brindlu 3 iz-
 tiska, g. Mikašinović Gjuro, c. kr. podpo-
 ruč. u Vagancu, g. Mišćević Nikola, c. k.
 gran. kaplar u Ostarii, g. Filipović Davorin
 u Plaškom, g. Sebalia Franjo, kap. u Josi-
 povu dolu, g. Tarbuk Moisia, c. k. g. uprav.
 poruč. u Ostarii, g. Dr. Teodorović Alexan-
 der, c. k. praktikant kod gr. upraviteljstva u
 Ogulinu, g. Vučković Gjuro, c. kr. kaplar
 u Otoku, g. Zanić Vinko, vicearkidiakon i
 župnik u Ogulinu, i g. Zanić Ivan, kapelan u
 Ogulinu. — *Ukupno 27 izt.*

Rěka (primorska).

(Poslao g. Farkaš Žiga.)

(P. n.) g. Dall' Asta Věkoslav kr. ad-

vokat., g. Daubachy Ivan Doljski, začasni koncipista kod gubernia Rëčkog, g. Farkaš Žiga, praktikant od koncepta kod gubernia Rëčkog, g. Klarić Simeon, kr. gubernialni komisar u kotaru primorskom, g. Manzoni Ivan, kr. advokat, g. Marjašević Bartol, aktuar kod komisariata gubernia Rëčkog, g. Mèrziak Eduardo, kr. adjunkt kod inspektorata tridesetnice i solarstva u Rëci, g. Pavlëtić Jácim, advokat i praktikant kod magistrata Rëčkog, g. Sabljar Mihail, c. k. major u miru, g. Trojer Josip Kavalier, auskultant kod kr. mèmbernog trgovačkog suda u Rëci. — *Ukupno 10 ist.*

Slavonija.

Nova Gradiška

(Skupili gg. trgovci Kokanović i sinovi.)

(P. n.) g. Winkler Franjo iz Novskog, g. Milojević Niko, straž., g. Jager Matia vodja iz Novske kumpanije, g. Macković Pajo iz Jesenovca, gg. Vasilji Despot Dëdovići iz Jesenovca, g. Marinović Milan iz Diakova, g. Alexić Gjuro iz Petrovaradina, g. Saetz (Zajec?) Janko iz Siska, g. Lacković A. iz N. Gradiške, gja Antonović Antonija, domorodka, gja Davilla Katarina, domorodka (obëdve iz N. Gradiške), g. Mihalinac Adam, c. kr. poruč. Gr. regim., g. Bo-

sanac Edvardo, kod upraviteljstva iste reg.
g. Rakassović P. poruč. upraviteljni iste reg.,
g. Knežević M. iz St. Gradiške, g. Marino-
vić Marko iz St. Gradiške, g. Kokanović
Stěpan iz St. Gradiške 4 iztiska. — *Ukupno 20*
iztisakah.

(Skupio g. kap. J. Petek.)

(P. n.) g. Filipović Ivan, c. kr. pomoć-
nik školjski, g. Obradović J., c. kr. poruč-
nik gr. reg., g. Plavčić J., c. kr. nadporuč.
kod uprav., g. Švarz J. trgovac i g. Petek
Jakov kapelan. — *Ukupno 5 izt.*

Diakovo.

(po g. prof. Topalović Matí.)

Društvo mladeži sěmeništa biskupije Dia-
kovarsko - Srěmsko - Bosanske 12 izti-
sakah.

Jesenovac.

G. Dědović Nikola trgovac i kei njego-
va Maria — *Ukupno 2 izt.*

Dalmacia.

(P. n.) g. Nikolajević Gjorgje, parok
iztočne crkve u Dubrovniku, g. Dr. Petrano-
vić Božidar, pretur na Visu 12 iztis., g.
Andrija Stazić, prof. u Splětu 10 iztis.,

g. Brooz Mavro, župnik u Novomgradu u Boki Kotarskoj, i g. Preradović Pere, c. k. nadporučnik kod pješачke regimente grofa Gjulaja u Zadru. — *Ukupno 25 iztis.*

Štajerska.

1. (Poslao iz Gradca g. Šterman Blaž.)

(P. n.) g. Muršec Josip, prof. na realnoj školi u Gradcu, g. Slanić Franjo, sveštenik bisk. Sekavske, g. Rantuša Juraj, isto, g. Pernausl Stěpan, isto, g. Ciringer Jernej, g. Krampergar Lovro, g. Golinar Josip, g. Stranjšak Davorin, g. Polanec Andro, g. Korošec Juraj, g. Pukšić Franjo, g. Mihelić Franjo, g. Jež Stěpan, g. Těrstenjak Josip, g. Trampuš Ivan, g. Sabati Mihovil, g. Sirc Tomko, g. Klobasa Franjo, g. Modrinjak Matko, g. Meško Jakov, g. Bratuša Niko i g. Šterman Blaž (sva osamnaestorica bogoslovci sěmeništa Gradačkog); g. Cvětković Miloslav pitomac kod upraviteljstva, g. Holec Jakov, g. Vuk Andro, g. Simonić Janko i g. Kovačić Davorin (sva četvorica slušaoci mudroljubja), g. Dr. Košar Jakob bilježnik i dvorski kapelan Nj. Uzv. kneza biskupa Sekavskog, 2 iztiska; g. Klajžar Ivan špiritual i izpovědnik milosrdnih sestarah i g. Kvas Koloman prof. slov. jezika. — *Ukupno 31 iztis.*

2. (Poslalo uredništvo kmet. novicah.)

(P. n.) g. Stojan Mihovil župnik na Gomilskom, g. Drobnič Josip kapelan kod sv. Joba, g. Lčnik Valento kapelan na Gričah, g. Lerh Matko kapelan u Celju i g. Ulaga Josip kapelan u Žaocu. — *Ukupno 6 iztis.*

3. (Poslao g. Dr. Kočevar iz Podčetrka.)

(P. n.) g. Pirš Franjo kapelan kod sv. Jurja, 3 iztiska; g. Vuk Anto župnik kod sv. Petra, 3 iztiska, i g. Dr. Kočevar Stjepan fizik okruga Podčetrkog, 4 iztiska. — *Ukupno 10 iztisakah.*

4. (Poslao g. Bratuša Mirko od Svetinjah.)

(P. n.) g. Dr. Gottweiss Ivan posėdnik, g. Dr. Prelog Matko lčnik, g. Bratuša Mirko kapelan u Svetinjah, g. Satori Franjo posėdnik, g. Kajnih Gjuro kapelan u Ormožu, g. Šimonić Franjo kapelan u sv. Križu, g. J. Dvorski kapelan u Srėdištu (Dravskom), i g. Dr. Vogrin Lovro župnik u Maloj-Nedli. — *Ukupno 8 iztis.*

Krajnska.

(Poslao g. Jeran Svitoslav iz Ljubljane.)

(P. n.) g. Dr. Bleiweis Ivan urednik kmet. rokodělskih novicah, g. Bleuk Josip kapelan u Blokah, g. Irkić Ivan, praktikant kod gu-

bernija Ljubljanskog, g. Preuc Davorin kapelan kod šent-Vida, g. Potočnik redovnik i odgojitelj u Radolci, g. Jakšić Anto, g. Stritar Ivan, g. Jeran Svitoslav i g. Zic Nikola (sva četvorica bogoslovci u Ljubljani); knjižnica mladeži sēmeništa Ljubljanskog. — *Ukupno 10 iztis.*

Koruška.

(Poslao g. Majer M. iz Cēlovca.)

(P. n.) g. Ferenčak Franjo, g. Grum Juraj, g. Kosar Franjo, g. Bosina Ivan (sva četvorica bogoslovci biskupie Labudske); g. Pikl Mihovil špiritual sēmeništa Cēlovačkog i g. Majer Matija sveštenik biskupie Krēke i kapalen stolne crkve Cēlovačke. — *Ukupno 6 izt.*

Bosna.

(Poslao g. Č. O. Jukić Franjo iz Hvojnice.)

Gg. Č. OO. Križanić Petar, Franković Franjo, Vladić Anto, Jukić Franjo (sva četvorica iz Hvojnice); gg. Č. OO. Vincetić Franjo, Josić Blaž, Krainović Bariša (sva trojica iz Sutiske); g. Č. O. Perišić Bono župnik u Rami, g. Č. O. Jurićević Andrija župnik u Rakitnom i g. Č. O. Martić Ljubomir kapelan u Kreševu. — *Ukupno 10 iztis.*

Sarbia.

(Poslao g. Dr. i prof. Šafarik Ivan iz Beograda.)

(P. n.) g. kavalër major Stefanović Tenka vicepredsedatelj savëta nar. u Beogradu, g. Okolski Alexa prof. francuzkog jezika na učilištu Beogradskom, g. Branković Konstantin prof. mudroljubja na istom učilištu, g. Simonović Maxim advokat nëm. i ugrski i prof. domaćih pravah na učilištu Beogr., A. E. M. singjel g. Jovšić Sava exhortator i katiceta učil. Beogradskog, g. Nikolić Sergia prof. prirodnih pravah i ovogodišnji rektor učilišta Beogr., g. Popović Dionisia iguman Ravanički i konsistorie archidiecesanske član, g. Popović Miloš urednik praviteljstvenih novinah, g. Medović A. Dr. medicine i kirurgije, nadstojnik zdraviteljstva okružja Požarevačkog, g. Šafarik Ivan Dr. medicine i prof. fisike na učilištu Beogradskom 2 izt., g. Ban Matia i g. Čavlović Pajo. — *Ukupno 13 iztis.*

Austria.

(Skupio g. Jaroslav Mokry u Beču.)

Česi: g. Belšan Jan, g. Cebulski Anton, g. Dr. Grünwald Vendelin, g. Lorenec K., g. Dr. Marek Jozef, g. Matzner Jozef, g. Mokry Jaroslav, g. Patočka Jaromir, g. Procházka Jozef, g. Putschogl František, g. Dr. Schürer J. i g. Tonner August. — *Moravani: g. Bilka Budislav,*

g. Brazdil Viktor, g. Dr. Dvořáček J., g. Kalina Ludevík, g. Kudla Anton, g. Kornyšl Eduard, g. Mekiska Karel, g. Netopil Ctibor, g. Prudek F., g. Sankot Vladislav i g. Dr. Žákovský František. — *Kranjci*: g. Ažman Ivan, g. Cigale Matuž, g. Globočnik Anton, g. vitez Höferl Leopoldo, g. Klemenčič Jozip, g. Knez Jozip, g. Kozler Petar, g. Martinak Hinko, g. Murnik Josip i g. Tandler Hinko. — *Srbli*: g. Gereski Petar, g. Kušević Andria, g. Kušević Svetozar i g. Theodorović Svetozar. — *Hrvati*: g. Čaić Anto i g. Pejaković Stěpan. — *Poljak*: Mirovit zpod Krakova. — *Ukupno 40 iztisakah.*

Moravska.

(Poslao g. prof. Šembera A.)

(P. n.) g. Slavnić Lukian kadet u Holomuci, g. Podkoniak isto, g. Helzelet J. M. Dr. i prof., g. Mošner J. M. Dr. i prof., g. Vašura F. nadstojnik gymnas., g. Exinger F. nadporuč, i prof., g. Čáda V. Dr. prav. i advokat, g. Šembera A. prof. česk. jezika, g. Vlk J. sluš. prav., g. Volf Št. sluš. prav., g. Lelek C. kooperator u Hulčini, g. Bernavský J. justiciar u Moricih, g. Oheral redaktor Moravie u Brnju, g. Kulda Beneš alumnus u Brnju, g. Müller J. sluš. filos., g. Keršner sluš. filos., g. Škor

pik Fr. kooperator, g. Dudik B. prof., g. Sušil F. prof. i g. Kinský D. translator, g. Těšik A. kooperator. — *Úkupna 21 izt.*

Česka.

1. (Skupio g. Dr. Waclaw Staněk u Pragu.)

(P. n.) g. Kašpar Fanta, doktor léčiteljstva u Pragu; g. Ljubomir Nenadović iz Biograda Srbskog, g. Franjo Palacký historiograf stališah českih u Zl. Pragu; g. Dr. Josip Frič, advokat državni u Zl. Pragu; g. Waclaw Staněk, doktor léč. i ran. u Zl. Pragu; g. Erasmus Wocel, urednik časopisa česk. museja u Zl. Pragu; g. Jos. Jungman, nadstojnik gimnasie staroměstske u Zl. Pragu; g. Wojtěch Strojjan, architekt u Zl. Pragu; g. Emilian Dvořak, technik u Zl. Pragu; g. K. Mil. Letinský, technik u Zl. Pragu; g. Anto Wiesner, kapelan u kaznionici u Zl. Pragu; g. Jos. Kouba u Zl. Pragu; g. Ferd. Kop, sluš. bogoslovja u Zl. Pragu; g. Ant. Marek, dekan i vikar Libunski; g. Dr. J. Štětka, prakt. léčnik u Kutnoj Hori; g. Ivan Hradecký, mlinar u Breštanih; i gg. Šimun Prokop Štefal i Jos. Bohuslav Bumba bogoslovci u Budějovicah. — *Úkupno 18 iztisakah.*

2. (Skupio g. Jaroslav Pospíšil u Zl. Pragu.)

(P. n.) g. Antonin Žalud, činovni upravitelj; g. Ant. Dobroslav Holý, pivar; g. Fr. Vlastimil Šulc, školnik; g. Jos. Dra-

hotin Novák, seljak (sva četvorica iz Hosticah); g. Karel Rojek, lokatista u Bohuslavicah; g. Jos. Liboslav Ziegler, dekan u Chrudimu; g. Anto Jaroslav Vrtatko, kandidat filosofije u Zl. Pragu; g. Felix Würfel, činovnik državne računarne u Lavovu u Galicii; g. Ludvik Ritter z Rittersbergu, prof. glasbe u Lavovu; g. Karel Štorch i g. Karel Vladisl. Zap, (oba ingrosiste u državne računarne u Zl. Pragu); g. Ant. Ladman, kontrolor kod tridesetnice; g. A. Ladislav Janata, kapelan i g. Vaclav Vaša, knjigar (sva trojica iz Časlave); g. Ferdinand Franzl, gradjanin Pražki; g. Havel Borovský, spisatelj: g. Antonin Frič, sluš. pjesništva u Zl. Pragu; g. Moric Fialka, c. kr. kapetan u Terezinu, 3 iztiska, i g. Jaroslav Pospíšil, izdavalatelj čas. »Kwety« i drugih českih delah u Zl. Pragu, 5 iztis. — *Ukupno 25 izt.*

3. (Priobélli gg. Dr. Čejka, K. J. Erben i V. Fingerhut.)

(P. n.) g. Jos. Daněk, pivar u Friedlandu; g. J. Horyna, trgovac u Friedlandu; g. Antonin Hansgirk, prof. na gymn. Litomiričkoj; g. Dr. Antonin Strobach, advokat Pražki; g. Dr. J. Čejka, léčnik Pražki; g. Loor Matko, starešina; g. Karafiat Vaclav, starešina; g. K. Jaromir Erben, isto; g. A. Krejčí, kapelan Budějovički; g. Ferdinand Fingerhut, pivar i gradjanin Pražki, i g. Votěch Fingerhut, sluš. mudroljubja u Zl. Pragu;

a još i slēdeće domorodke: gospodična Miloslava Brádkova iz Zlat. Praga; gđčna Jos. Milena Čapková iz Hosticah; gđčna Ljudevita Daňkova s Chlumca; gđčna Hanka Fričova iz Zlat. Pragu; gospodja Maria Drahomila Golova s Chlumca; gđčna Anka Hlavsova iz Zl. Praga; gđčna Maria Libomila Jirovicova s Chlumca; gđčna Božena Machitkova iz Brane; gja Božena Němcova iz Domažlicah; gđčna Al. Věkoslava Novakova iz Zl. Praga; gđčna Am. Liboslava Oubkova iz Zl. Praga; gđčna M. Ter. Plankova iz Strakonicah; gđčna Vlastimila Ružičkova iz Zl. Praga; gđčna Božena Staňkova iz Zl. Praga; gđčna Vil. Branimila Svobodova iz Zl. Praga; gđčna Ant. Květoslava Vaňkova iz Zl. Praga; gđčna Jos. Branislava Zelinkova iz Zl. Praga, gospodična Maria Drahomila Zelinkova iz Zl. Praga i g. Janko Nevole vrhovni upravitelj graditeljstva u knježevini Srb-skoj. — *Ukupno 30 iztisakah.*

Pruska.

(P. n.) g. Dr. Vojtěch Cybulski, prof. jezika i knjiženstva slavljanskog na sveučilištu Berlinskom, i g. Dr. Fr. Ladislav Čelakovský, profesor iste nauke na sveučilištu Vratislavskom.

N. B.

Eto ti pregled imenah od (p. n.) gg. predplatnikah i predbrojnukah. Ja jih obnarodujem ovdě samo da pred světom pokažem, tko je u nas podpora te naše mlade književnosti. Tko su dakle ti podupiratelji? Jesu li gospoda u skupocěnih oděćah, gospoda sjajuća od zlata i dragog kamenja? Jesu li gospoda, kojih rěč zapověd je stotinam pokornih slugah? Jesu li gospoda, pred kojih zvučnim imenom klanja se narod vrveći po novčanih dvorinah i bogatih trgovačkih kućah? Neima u ovoj knjizi imena nijednog izmedju njih. A s kakvimi se dakle imeni mi sastajemo u ovih listovih? S imeni od gospode, kojih kuće nesjaju ni od srebra ni od zlata; s imeni od otacah, kojih najveće je blago domovina i děca odgojena težkim njihovim znojem i trudom u strahu božjem i u ljubavi prama narodu svom i čovječanstvu. Tu se nalaze i imena te iste děce uzhitjene za sve dobro i krasno buduće nepokvareno kužnim zrakom niskog materialisma. — Neima temelja ona od nekojih toliko putih pronešena tužba, da je najveća zapřeka bržeg napredovanja književnosti naše — siromaštvo, zašto nju podupire baš samo isto siromaštvo: ljudi, koji polože danas posljednji svoj novac na oltar književnosti, neznadući hoće li moći sutra primiriti iste najsilnie potreboće materialne. A prilog taj oni daju, dočim bogatš sa stolice svog obilja hladno gleda na njeg,

te možebiti samo kadkada baci po koj novčić na njezin stol a to s onim ponosom, s kojim bogat razkošnik baci grošić milostinje u torbu prosjačku. Nu zašto da se tužimo na tu vrstu naroda? Ta je to hod stvarih čovečanstva. Ni književnost nemačka (a tomu neima još gotovo više od pol veka) nije bolje prošla od velmožah svog naroda; a sasvim tim njezino stablo listnie i cvětnie danas stoji nego li ikoje drugo na světu. Zato se pouzdamo (ako Bog da) te će Višnji i u nas blagoslaviti groš udovi, pa njim obdělana slaba još mladica uzrasti u drvo zdravo i krěpko, pružeće korenje svoje duboko u zemlju domaću a grane visoko pod oblake nebeske.

A sad da još razgledamo imena gledeć na krajeve i pokrajine. Tu ćemo udariti na znamenite razměre. — Najjača po broju predplatnikah jest Hårvatska. Izza nje slědi odmah Česka; izza Česke Štajer; izza Štajera tek Slavonska; izza Slavonske Dalmacia; izza Dalmacie opet Moravška; izza nje Srbska; izza Sarbske Bosna, Primorje, Kranjska itd. Divno je zaista pojavljenje, što iz Česke ima više predplatnikah za knjigu ilirsku nego li iz Slavonie, Dalmacie, Srbske ili Bosne; i da ista mala Moravska u tom obziru nadtiče Srbsku i Bosnu idr. Imamo li se žalostiti nad tim pojavljenjem ili radovati? Razborit štioć nać će u njem zaista razloga i za jedno i drugo. Medju tim, dobro je još, hvala Bogu, i Višnji će dati te će i bolje biti.

A sada još i srdačno zahvaljujem svoj bratji, kojih se imena ovdě nalaze, najpače gospodi, što su predplatili t. j. naprvo položili novce, zašto (u sadašnjih naših težkih okolnostih, gdje svaki pisalac mora da svojim troškom izdaje dđlo) oni su jedini i pravi Mecenati naši, izbavljajući nas iz mnogih neprilikah i nepotrěbnih poslova. A navlastito hvalim Vami, draga bratjo iz Česke i Moravske! hvalim Vam na ljubavi, kojom ste posvđdočili, da uzajemnost slavljska nije samo golo slovo. Bože milostivi daj da bi se krěpost ta sve većma ojačila, te bi mi pružec si uzajemno ruke sveudilj kao bratja složno putem zakonitim i prirodnim koracali k jednoj istoj svrsi — k prosvěti naroda, a tim k većoj slavi božjoj i diki čitavog čovčćanstva!

Zlatni Prag u Českoj d. 15. kol. 1845.

St. Vr.

Od istoga spisatelja izišle su i sljedeće knjige, i mogu se dobiti kod njega kao i kod g. Vekoslava Babukića tajnika Čitaonice Zagrebske:

1. **Nar. pjesni** ilirske itd. Razdio I. Zagreb 1839. Cěna 1 fr. 30 kr. sr.
2. **Djulabije** ljubezne ponude itd. Zagreb 1840. Cěna 45 kr.
3. **Glasi** iz dubr. Žerovinske. Zagreb 1841. Cěna 40 kr.
4. **Kolo**, članci za književnost, umětnost i nar. život. Izdavaoci: Drag. Rakovac, St. Vraz, Lj. Vukočinović. Knjiga I. Zagreb 1842. Knjiga II. 1843. Knjiga III. 1844. — (Svaka knjiga pose stoji 1 fr. sr., nu tko uzme sve tri s predplatom i za IV., plati samo 3 fr. sr.) —

Na istih se mjestih dobivaju i:

1. **Pohled na Bosnu**, z ilirského přeložil W. Dušan Lambl. W Praze 1845, u Jar. Pospíšila. Cěna 24 kr. sr — (Dělcu tomu dodana je i mapa pokrajina ilirskih.)
  2. **Starší dějepis a nejnovější literární obnova narodu ilirského**, od Dra. J. Čejky. W Praze 1845, u J. Pospíšila. Cěna 20 kr. sr. — (Prevod od děla »Ein Wort an Illyriens hochh. Töchter von Grafen J. Drašković« s dodatkom o najnoviem životu literature ilirske.) —
-

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA PTUJ

815

20